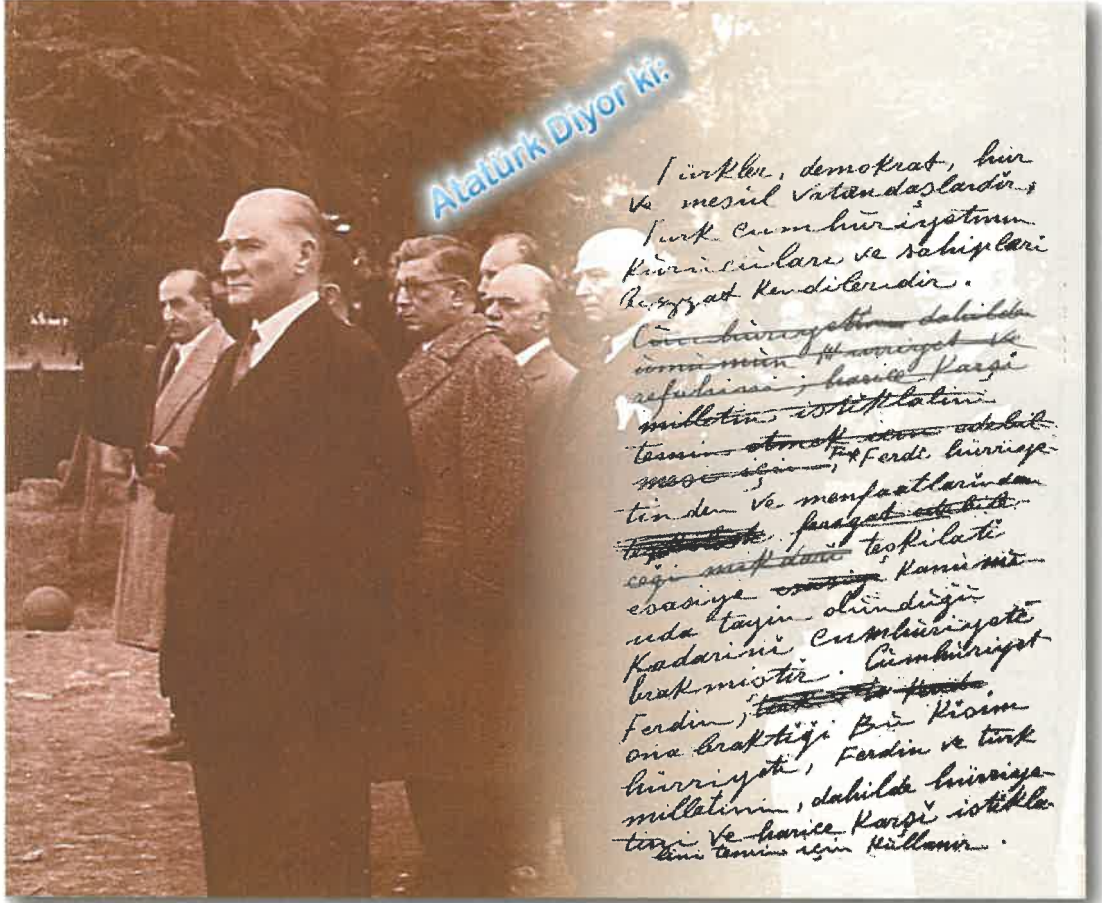

ÇİMENTO İŞVEREN

[Http://www.cmis.org.tr/cmis/dergi](http://www.cmis.org.tr/cmis/dergi)

ÇİMENTO MÜSTAHSİLLERİ İŞVERENLERİ SENDİKASI YAYIN ORGANI

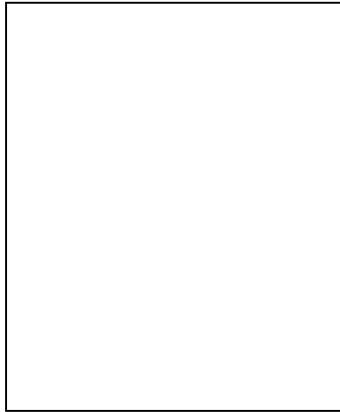
Türkler, demokrat, hür ve mesul vatandaşlardır. Türk Cumhuriyetinin Kurucuları ve sahipleri bizzat kendileridir. Türk ferdi, hürriyetinden ve menfaatlerinden Teşkilatı Esasiye Kanunu'nda tayin olduğu kadarını Cumhuriyete bırakmıştır. Cumhuriyet ferdin ona bıraktığı bir kısım hürriyeti, ferdin ve Türk milletinin, dahilde hürriyetini ve harice karşı istiklalini temin için kullanır.

CİLT : 14
SAYI : 5
EYLÜL 2000

Kuleli Sokak No: 14 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara

TÜRKİYE'NİN DIŞ TİCARETİNİN MALLAR VE ÜLKELER AÇISINDAN KONSANTRASYON ANALİZİ (1975-1998)

Yrd. Doç. Dr. Nilgün Çil YAVUZ

İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi,
Ekonometri Bölümü Öğretim Üyesi

1962 yılında İstanbul'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini İstanbul'da tamamladı. 1984 yılında İ.Ü. İktisat Fakültesi'nden mezun oldu. 1986-1987 yılları arasında TOBB'de Araştırmacı Uzman olarak görev yaptı. 1987 yılında İ.Ü. İktisat Fakültesi Ekonometri Bölümünde araştırma görevlisi olarak göreve başladı. 1987 yılında İ.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde "Türkiye'de Dış Ticaret hareketlerinin Ekonometrik Analizi" konusunda Yüksek Lisansını verdi. 1991 yılında "Üretim Fonksiyonlarının Ekonomik Analizi" konulu tez çalışması ile doktor unvanı aldı. Halen İ.Ü. İktisat Fakültesi'nde öğretim üyesi olarak görevine devam etmektedir.

Giriş

Gelişmekte olan ülkelerin zamanla gelişmiş ülkeler arasında yer alabilmeleri, uyguladıkları iktisat politikalarının başarısına bağlıdır. Şüphesiz ki; iktisat politikaları arasında izlenen dış ticaret politikası ve politika aletlerinin etkin biçimde kullanılması, bu ülkeleri hedeflerine ulaştırmada oldukça önemlidir. Gelişmiş ülkelerin ortak özelliklerinden biri, ihracatlarının gelişmekte olan ülkelere göre daha fazla olduğudur. İktisadi değişkenlerin birbirleri ile ne kadar sıkı ilişki içinde olduğu düşünülürse, sanayileşmiş ülkelerin ihracatlarının kalite ve kantite açısından yüksek olması kaçınılmaz bir gerçektir. İhraç ürünlerinin kalite bakımından yüksek olması, üretici ülkelerin dünya pazarlarında rekabet gücünü artırır. Kantite bakımından yüksek olması ihracatta belli başlı ürünlerde yoğunlaşma olmadığını, çeşitlilik olduğunu ifade eder. Bu da ihracatın konjonktürel dalgalanmalardan fazla etkilenmesini önlemektedir.

A. D. Hirschman (1945) ve M. Michaely (1962), gelişmişlik düzeyleri farklı olan ülkeleri dış ticaret konsantrasyonu açısından incelemişler ve bu ülkeleri mukayese etmişlerdir. Bu analizler neticesinde, ülkelerin büyüme dereceleri ile dış ticaret konsantrasyon derecelerinin ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Gelişmiş ülkelerin, diğer ülkelere göre daha fazla ürün yelpazesi ile coğrafi açıdan daha geniş bir alanda dış ticaret ilişkilerini sürdürdükleri görülmüştür.

B. F. Massell (1964), farklı ülkelerin ihracat konsantrasyonları ile ihracat gelirleri arasındaki ilişkiyi araştırmış ve ihracatları belli mallar üzerinde yoğunlaşan ülkelerin ihracat gelirlerinde düzensizlik olduğu sonucuna varmıştır. Yakın geçmişte bunun bir örneği Irak'tır. İhracat geliri büyük ölçüde petrole

bağlı olan Irak ekonomisi, Körfez Savaşı'ndan sonra petrol ihracatını engelleyici yaptırımların neticesinde olumsuz yönde etkilenmiştir.

Türkiye'nin 1975-1998 yılları arasındaki dış ticaret hareketlerinin konsantrasyon derecelerinin hesaplandığı bu çalışmanın amacı; 1980 öncesinde (ithal ikamesi strateji) ve sonrasında (ihracata yönelik strateji) uygulamaya konulan dış ticaret politikalarının, ihracat ve ithalatımızın çeşitlenmesine ne ölçüde katkıda bulunduğudır. İktisadi açıdan ihracatın konsantrasyon derecesi ve anlamı daha önemli olmakla birlikte, ithalatla ilgili hesaplamalara da yer verilmiştir.

A) Konsantrasyonun Ölçüm Yöntemi

1) İthal ve İhraç Edilen Mallar Açısından Konsantrasyon

Bir ülkenin dış ticaret konsantrasyonu, ülkenin dış ticarete bulunduğu ülke-lerin sayısına ve bu ülkelerle yapmış olduğu ticaretin az veya çok olmasına bağlıdır¹.

Dış ticaret konsantrasyonunun bir etüdü olan mal açısından konsantrasyon; incelenen

ülkenin ithal veya ihraç ettiği malların az sayıda veya çok sayıda olduğunu ve bir ülkenin diğerine göre var olan farklılıklarını açıklamaktadır. Konsantrasyon derecesi yada tersi anlamına gelen çeşitlenme Gini-Hirschman 'ın konsantrasyon katsayısı ile ölçülmektedir².

Bu hesaplama yöntemine göre; bir ülkenin mal açısından ihracat konsantrasyon katsayısı:

$$C_{jx} = 100 \sqrt{\sum_{i=1}^n \left(\frac{X_{ij}}{X_j} \right)^2} \quad (1.1)$$

C_{jx} = j. dönemdeki ihracat konsantrasyon katsayısı

X_{ij} = j. dönemde i malının ihracat değeri

X_j = j. dönemde toplam ihracat değeri

İthalat konsantrasyon katsayısı ise;

$$C_{jm} = 100 \sqrt{\sum_{i=1}^n \left(\frac{M_{ij}}{M_j} \right)^2} \quad (1.2)$$

C_{jm} = j. dönemdeki ithalat konsantrasyon katsayısı

M_{ij} = j. dönemde i malının ithalat değeri

M_j = j. dönemde toplam ithalat değeri

olarak gösterilmektedir. Bu yöntemine göre, herhangi bir yılın ihracatının (veya ithalatının) mallara göre konsantrasyon katsayısını hesaplamak için, ayrı ayrı mal gruplarının toplam ihracat (veya ithalat) içindeki paylarının kareleri hesaplanarak toplamları bulunur. Toplamın kare kökü alınarak 100 ile çarpılır.

Böylece bir ülkenin mal açısından ihracat ve ithalat konsantrasyonu, ilgili ülkenin ithal/ihraç ettiği malların sayısına ve malların miktarına bağlı olacaktır.

Konsantrasyon katsayısı, bir ülkenin yıllar itibarıyla ihracat ve ithalatındaki yoğunlaşma derecesini gözlemlemek için hesaplanabilir. Bununla birlikte, belli bir dönemde farklı ülkelerin ihracat ve ithalat konsantrasyon katsayıları

¹ A.D.Hirschman, *National Power and Structure of Foreign Trade*, Berkeley, 1945, s.98.

² Gerard March, *Economie Internationale*, Fransa, 1974, s.514.

Michael Michaely, *Concentration in International Trade*, Amsterdam, 1962, s.20.

kullanılarak, bu ülkeler birbirleri ile mukayese edilebilmektedir.

Konsantrasyon katsayısının alabileceği değerler belli bir sınır dahilindedir. Katsayının maksimum değeri 100 olup, bu durumda ihracat veya ithalat tek bir maldan oluşmaktadır. Katsayının minimum değeri ise $100 / \sqrt{n}$ dir. "n" ihracat veya ithal edilmeye elverişli mal sayısıdır. Katsayı küçük ise, ihracat edilen (veya ithal edilen) malların sayısı daha fazla, ihracatın (veya ithalatın) çeşitli mallar arasındaki dağılımı daha benzerdir.

2) İthalatın ve İhracatın Ülkeler Açısından Konsantrasyonu (Coğrafi Konsantrasyon)

İthalat veya ihracatın ülkelere göre yani coğrafi konsantrasyon, malların konsantrasyon katsayısı ile benzer şekilde hesaplanmaktadır.

$$G_{jx} = 100 \sqrt{\sum_{i=1}^n \left(\frac{X_{sj}}{X_j} \right)^2} \quad (2.1)$$

G_{jx} = j.dönemde ihracatın coğrafi konsantrasyon katsayısı

X_{sj} = j. dönemde s ülkesine olan ihracat değeri

X_j = j. dönemde toplam ihracat değeri

$$G_{jm} = 100 \sqrt{\sum_{i=1}^n \left(\frac{M_{sj}}{M_j} \right)^2} \quad (2.2)$$

G_{jm} = j. dönemde ithalatın coğrafi konsantrasyon katsayısı

M_{sj} = j. dönemde s ülkesinden olan ithalat değeri

M_j = j. dönemde toplam ithalat değeri

Coğrafi konsantrasyon katsayısının alabileceği değerlere gelince; incelenen ülkenin dış ticareti diğer bir ülkenin

tekeline ise, katsayının değeri $\sqrt{100^2} = 100$ olacaktır. Bunun tersi durum söz konusu ise, sayısız birçok ülke ile dış ticaret ilişkisi içinde ise ve her bir ülke ile çok küçük miktarda da olsa ithalat veya ihracat yapılıyorsa böyle bir durumda da katsayı sıfır olacaktır. Eğer bir ülke 50 ülke ile ticaret yapıyorsa ve bu 50 ülke ile aynı oranda; örneğin herbiri ile % 2 oranında dış ticaret ilişkisinde ise, katsayının en küçük olma ihtimali $\sqrt{50.2^2} = 14,44$ olacaktır. Dış ticarete bulunulan bu elli ülkeden 49'uyla yapılan ticaret çok küçük olup ihmal edilebilir düzeyde ise, başka bir ifadeyle sadece bir ülke ile önemli sayılabilecek düzeyde ticaret yapılıyorsa, bu durumda da katsayı en yüksek seviyede yani 100 olacaktır. Böylece, ülkelerin sayısının artmasına karşılık, yapılan ticaret nisbi olarak azaldığı sürece katsayının üst sınırı aynı kalmaktadır. Ülkelerin sayısı sabit ise, toplam ithalat veya ihracat içinde ülkelerin aldığı paya göre, nisbi olarak küçük yüzdelerin daha küçük olduğu, büyük yüzdelerin de daha büyük olduğu durumlarda, katsayının değeri yükselecektir. Bununla birlikte açıklanması gereken nokta, konsantrasyon katsayısının en çok ihracat veya ithalat yapan ülkenin monopol pozisyonunun kuvvetini ölçemeyeceğidir³.

B) Konsantrasyon ve Uluslararası Karşılaştırma

Konsantrasyon katsayısı, uluslararası karşılaştırmalara da olanak vermektedir. Ancak bu karşılaştırma belli bir yılın konsantrasyon değerlerinin karşılaştırılması olacaksa, incelenen ülkelerin mal ve ülke grupları açısından özdeş olması gerekir. Ters durumda ülkeler

³ A.D.Hirschman, a.g.e., s.98,99.

arasında gözlemlenen konsantrasyon farklılıklarının ekonomik değil, matematiksel olma olasılığı yüksek olacaktır.

Ülkelerin ihracat ürünleri konsantrasyon derecesindeki farklılıklar, özellikle gelişme derecesindeki farklılıklarla açıklanabilir. Gelişmekte olan ülkelerin katsayıları, sanayileşmiş ülkelerin katsayılarına göre daha yüksek olacaktır. İhracat konsantrasyonu yüksek olan bu ülkeler bilhassa iklimlerinin kendilerini desteklediği veya doğal kaynaklarını ihracat eden ülkelerdir⁴. Gelişmekte olan ülkelerin ihracat ettikleri ürünler genellikle yiyecek maddeleri ve hammaddelerdir. Endüstrileşmiş ülkelerin ihracatları ise, tarım ürünleri ve hammadde ihracat eden ülkelere göre daha çeşitli olup genellikle işlenmiş ürünlerdir⁵.

Gelişmekte olan ülkelerde, ihracat konsantrasyon değerleri ile ithalat konsantrasyon değerleri arasındaki fark, şüphesiz büyük olacaktır.

Eşit gelişme derecesindeki küçük ülkelerin ihracatının coğrafi konsantrasyonu, büyük ülkelere göre genellikle daha yüksek olacaktır. Bunun nedeni ise, küçük ülkelerin dünya ticaretinde çok az paya sahip olmaları ve ihracatlarını az sayıda ülkeye gerçekleştirebilmeleridir.

İhracat konsantrasyonu üzerinde etkili olacak diğer bir unsur da "ihracatçı ülkelerin konumları"dır. Benzer gelişme derecesindeki ülkelere, dünya ticaret merkezlerinden herhangi birine daha yakın olan ülkenin dış ticaret konsantrasyonu, uzak olan ülkelere göre daha düşük olacaktır.

⁴ Gerard March, *Economie Internationale*, Fransa, 1974, s.519.

⁵ A.D.Hirschman, *National Power and Structure of Foreign Trade*, Berkeley, 1945, s.107.

Gelişme derecesi ve ülkelerin coğrafi konumlarının ihracat konsantrasyonu üzerindeki etkisi, ithalat için de geçerlidir. Buna göre, gelişmemiş ülkelerde ithalat fazla çeşitlenmemiştir.

Kısaca, konsantrasyon katsayılarını uluslararası karşılaştırmalarda kullanırken özen gösterilmesi gereken nokta; söz konusu ülkelerin kişi başına gayri safi milli hasıla, sanayileşme derecesi ve dünya ticaret merkezlerine yakınlıkları açısından benzer olmalarıdır.

C) Türkiye'nin Dış Ticaretinin Mallar ve Ülkeler Açısından Konsantrasyon Analizi

1) Türkiye'nin İthalat ve İhracatının Mallar Açısından Konsantrasyon Analizi

Mallara göre ihracat ve ithalat konsantrasyon katsayıları hesaplanırken, Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından hazırlanan İhracat ve İthalatın Uluslararası Standart Ticaret Sınıflamasına Göre Dağılımı (SITC)'na ilişkin veriler kullanılmıştır. Bu sınıflamaya göre 10 başlık altında toplanmış olan 56 grup mal esas alınarak ihracat ve ithalat konsantrasyon katsayıları hesaplanmıştır. Konsantrasyon katsayılarının alabileceği minimum değer ise $100 / \sqrt{56} = 13,37$ olacaktır. Konsantrasyon hesaplamaları 1975-1998 yılları arasındaki gözlemlere dayandırılmıştır.

Tablo 1: Mallar Açısından Konsantrasyon Katsayıları ve Endeksleri

YILLAR	İhracat K.K. C _e	İthalat K.K. C _m	İhracat <E. 1975=100 I.C. _e	İthalat K.E. 1975=100 C _m	İhracat Değer Endeksi 1975=100	İthalat Değer Endeksi 1975=100
1975	34,39	33,69	100	100	100	100
1976	37,79	36,47	109,9	108,25	139,91	107,60
1977	37,13	36,73	108	109,02	125,12	122,69
1978	37,87	38,52	110,12	114,34	163,31	96,53
1979	40,38	40,81	117,42	121,13	161,39	106,59

1980	38,49	49,92	111,92	148,17	207,71	168,40
1981	31,56	46,18	91,77	137,07	335,67	191,03
1982	27,45	47,62	79,82	141,35	410,11	189,50
1983	27,83	43,40	80,92	128,82	408,82	197,81
1984	29,32	39,10	85,26	116,06	509,15	229,78
1985	28,02	37,07	81,48	110,03	567,99	242,97
1986	29,89	30,17	86,91	89,55	532,21	237,48
1987	30,72	26,02	89,33	77,23	727,30	303,70
1988	30,39	24,34	88,37	72,25	832,36	307,45
1989	31,56	23,82	91,77	70,70	829,70	340,32
1990	33,89	23,58	98,55	69,99	924,95	480,61
1991	33,08	21,59	96,19	64,08	970,22	453,56
1992	34,41	21,36	100,06	63,40	1050,24	492,87
1993	34,81	21,01	101,22	62,36	1095,24	634,18
1994	33,26	20,72	96,71	61,50	1292,29	501,47
1995	34,42	19,64	100,08	58,30	1544,31	771,27
1996	32,92	20,08	95,73	59,60	1638,90	940,15
1997	32,34	19,95	94,04	59,22	1874,35	1046,43
1998	32,63	19,37	94,88	57,49	1925,24	989,60

Kaynak: DİE verilerinden yararlanılarak hesaplanmıştır.

Tablo 1’de elde edilen hesaplamaların sonuçlarına göre, 1975-1980 arası dönem ihracat konsantrasyon katsayısının en yüksek olduğu, hatta artış gösterdiği dönemdir. 1973-1977 dönemini kapsayan Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı’nda, ihraç ürünlerinin çeşitlendirilmesini sağlamaya yönelik yöntemlerin desteklenmesi ilke olarak kabul edilmişse de; 1973-1974 de ortaya çıkan petrol krizinin etkilerinin ekonomiye yansımaları (döviz gelirlerindeki önemli ölçüde azalma, uygulanan sabit kur politikası, yurt dışı fiyat artışlarının üzerinde seyreden yurt içi fiyat artışlarının etkisiyle TL’nin aşırı değerlenmesi gibi) buna imkan vermemiştir⁶.

Mevcut ekonomik durum, ihracata dönük üretim yapısının gelişmesini de olumsuz yönde etkilemiştir. Söz konusu ekonomik olumsuzluk ihraç edilen malların çeşitlenmesine imkan vermemiş, sadece belli ürünlerde yoğunlaşma olmuştur. 1975 - 1980 arası dönemde toplam ihracatımız içinde en yüksek payı alan ürünler sırasıyla;

meyve ve sebzeler, dokuma elyafı ve bunların artıkları, tütün ve tütün mamulleri ile tekstil iplik, kumaş, şekil verilmiş mensucat ürünleridir. Meyve ve sebzelerin toplam ihracatımız içindeki payı 1975 yılında % 23,2 iken 1980’de % 32,2 olmuştur. 1975 - 1980 yılları arasında tütün ve tütün mamulleri toplam ihracatın ortalama % 10,25, dokuma elyafı ve bunların artıkları ortalama % 16,02, tekstil iplik, kumaş, şekil verilmiş mensucat eşya, ortalama % 11,42 oranında paya sahip olmuştur. İhracatın sadece bu dört grup ürün üzerinde yoğunlaşması sonucudur ki; ihracat konsantrasyon 1979 yılında 40,38 değerine ulaşmıştır.

Bununla birlikte, Tablo 1’de ihracat değer endeksinden 1975-1980 arası dönemde ihracat gelirlerinde önemli bir artış olmadığı görülmektedir. Gerçekçi olmayan kur politikası izlendikçe, ihracatın artmasına imkan yoktur. Para, faiz ve maliye politikaları bu yanlışlığı büyütüyorsa ihracatın artmamasını ihracatın belli başlı mallar üzerinde yoğunlaşmasına bağlamak aldatıcı olur⁷.

24 Ocak 1980 ’de alınan istikrar tedbirleriyle beraber, ihracat potansiyeli bulunan sektörlerin gelişmesini olumsuz yönde etkileyecek biçimde TL’nin gerçek değerinin üzerinde belirlenmesine son verilmiştir. Yapılan devalüasyonla TL, ABD \$’ı karşısında % 49 oranında değer kaybetmiştir. Uygulanmaya başlanan dışa açık politikaya göre, ithal ikamesine dayalı sanayileşme modeli yerine, ihracata dönük sanayileşme modeli benimsenmiş ve 1980 yılından itibaren ihracat teşvikleri önem kazanmıştır.

⁶ Dış Ticaretimizin Gelişimi, www.foreigntrade.gov.tr/ORGAN/DITGEL.htm, 19.05.2000.

⁷ Erdoğan Alkin, Uluslararası Ekonomik İlişkiler, İ.Ü.İktisat Fakültesi Yayını, İstanbul, 1981, s.368.

Uygulamaya konulan başlıca teşvik araçları; ucuz maliyetli ihracat kredisi, vergi iade sistemi, katma değer vergisi muafiyetidir. 1980 yılından itibaren Türkiye 'de dış rekabete açık ekonomi politikası ve gerçekçi kur politikasının uygulanması neticesinde, ihracatta önemli ölçüde artış sağlanmıştır. İhracat ve ithalat konsantrasyon katsayılarının ve konsantrasyon endekslerinin yanı sıra, ihracat değer endeksinin de yer aldığı Tablo 1'de bu olumlu gelişmeyi görmek mümkündür. 1975'de 100 olan ihracat değer endeksi, 1980 yılında 207,7 1981'de 335,6, 1982 'de ise 410,1 değerine ulaşmış ve artış trendi göstermiştir. Artan ihracat içinde sanayi mallarının da payı yükselmiştir. Tekstil, inşaat ve hafif sanayi ihracatın lokomotif sektörleri olmuştur. 1981 yılından itibaren giyim eşyası ve aksesuarları, metal olmayan madenden yapılmış eşyalar, metal işleme makineleri, petrol ve petrolden elde edilen ürünler, ham gübre ve ham maden, canlı hayvan ihracatının da toplam ihracatımız içindeki paylarının artması sonucunda, 1981 yılı öncesine göre ihraç edilen mallar çeşitlenmiş, ihracatın belli mal grupları üzerinde yoğunlaşmasında azalma meydana gelmiştir.

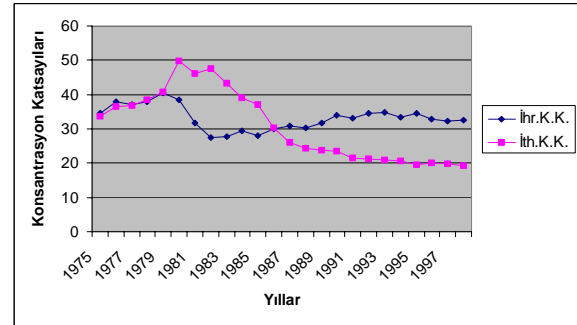
Analizimizde kullandığımız Gini-Hirschman ihracat konsantrasyon katsayısı ve dolayısıyla ihracat konsantrasyon endeksi de bu olumlu gelişmeye paralel olarak azalma göstermiştir. 1980 yılında 38,49 olan konsantrasyon katsayısı, 1981 yılı için 31,56, 1983 için 27,8, 1985 için 28,02 olarak hesaplanmıştır.

İhracatı arttırmak ve dolayısıyla canlandırmak için uygulanan teşviklerinin yanı sıra;

1985 yılında Serbest Bölgeler Kanunu yürürlüğe konulmuştur. Böylece kuru-

lan serbest bölgelerdeki yerli ve yabancı yatırımların teşviki söz konusu olabilecekti. 1975 'de 100 olan ihracat değer endeksi 1985 'de 567,9 iken, 1987 'de 727,30, 1989 'da 829,7, 1990 'da 924,9 seviyesine ulaşmıştır. Aynı dönem için ihracat konsantrasyon katsayı yaklaşık olarak ortalama 30 civarındadır.

Grafik 1 : Mallar Açısından Konsantrasyon Katsayıları

Türkiye ekonomisinde temel yapısal değişiklikler hedefleyen 24 Ocak 1980 ekonomik istikrar önlemlerinden sonra, özellikle 1990 yılından itibaren kamu kesimi açıklarının hızla artması, vergi gelirlerinin iç borç ödemelerine dahi yetmemesi, devletin nakit açığını kapatmak için dış borca ve Merkez Bankası kaynaklarına yönelmesi ile döviz rezervlerinin hızla erimesi, yeni bir istikrar programının yürürlüğe konulmasını zorunlu kılmıştır. Türkiye ekonomisindeki bu olumsuzlukların yanı sıra 1990 yılında Körfez Krizinin çıkması ihracatımızı olumsuz yönde etkilemiştir⁸. Söz konusu yıllar için ihracat konsantrasyon katsayıları da ihracatın çeşitlenmesi yolundaki gelişmelerin 1990 yılından itibaren gerilediğine işaret eder niteliktedir.

⁸ 1980 Sonrası Ekonomik Politikalar ve Dış Ticaret Politikası, www.foreigntrade.gov.tr/ EKONOMİ/75yılıbk/1980 so.htm,19.05.2000.

1990 yılından itibaren etkilerini hissettirmeye başlayan ekonomik istikrarsızlık sonucudur ki, Türkiye Ekonomisi, 1994 yılında iç borç baskısı altında kalmış, faiz oranlarının hızlı yükselişi kısa süreli sıcak paranın spekülasyon amaçlarıyla ülkeye akmasına sebep olmuştur. Ayrıca Türk Lirası'nın yabancı paralar karşısında reel olarak değer kazanması ihracatı kısıtlayıcı bir sebep olmuştur. Alınan tüm ekonomik tedbirler başarıya ulaşamamış, nihayet 5 Nisan 1994 Kararları alınmıştır. Uygulanmaya konulan istikrar tedbirleri arasında, Türk Lirasının % 39 oranında devalüe edilmesi de yer almıştır. İhracatı arttırmak için, ülke ürünlerinin dış piyasalarda tanıtımı ve pazarlanması amacıyla 1995 yılı başından itibaren ihracata yönelik devlet yardımları programla yürürlüğe konulmuştur⁹. 1995 yılında 34,42 seviyesinde bulunan ihracat konsantrasyon katsayısı, alınan tedbirlerin etkisiyle 1996 yılından itibaren ortalama 32'ler seviyesindedir.

İhracatımızın çeşitlenmesi açısından, 5 Nisan 1994 Kararları'nın 24 Ocak 1980 İstikrar Tedbirleri kadar başarılı olamadığı Tablo 1'de açıkça görülmektedir. Bunda, 1997 yılının ikinci yarısında ortaya çıkan Asya Krizi'nin ve ardından Rusya Krizi'nin, ihracatımız üzerindeki olumsuz etkisi rol oynamıştır. Uzakdoğu ülkeleri paralarının yüksek oranlarda değer kaybetmesi, bu ülkelere yönelik deri, tekstil ve konfeksiyon, demir-çelik sektörlerinin ihracat performanslarını olumsuz yönde etkilemiştir. Bu durum devam ederken, 1998 yılında dünya petrol fiyatlarının gerilemesi sonucu Rusya Federasyonu'nun ihracat gelirleri önemli ölçüde gerileme gös-

termiş, bu durum Türkiye'nin en çok ihracat yaptığı ülkeler arasında yer alan Rusya Federasyonu ile ticaret ilişkisi olan tüm sektörlerin ihracat performansını olumsuz yönde etkilemiştir.

İthalatın konsantrasyon katsayılarının yorumuna geçmeden, öncelikle Türkiye'de izlenen dış ticaret politikasını ithalat açısından 1980 yılı öncesi ve sonrası olarak kısaca ele almak konuya ışık tutacaktır. Şöyle ki;

1980 yılı öncesinde ithal ikamesine dayalı bir politika izlenen Türkiye'de, ithalat kontrollü bir şekilde sürdürülebilmektedir. 1980 yılından sonra ise 24 Ocak 1980 Kararları ile ithalat kademeli olarak libere edilmiştir. Bu iki ayrı iktisat politikası uygulamasının ithalat üzerindeki etkisini, hesapladığımız ithalat konsantrasyon katsayısı ve katsayıya ait endeksin seyrinden de kolayca gözlemlemek mümkündür. Konsantrasyon katsayısı, başlangıç yılı olarak seçilen 1975 yılından itibaren devamlı artış göstermiş, 1982 yılında ise serideki en yüksek değer olan 47,62 olarak hesaplanmıştır.

Bunun bir sebebi Türkiye'nin ithalatında petrolün oldukça önemli bir yer tutması gösterilebilir. Oransal olarak ifade edilecek olursa; 1974 yılında toplam ithalatın % 20'si petrol ve petrol ürünlerinden oluşurken, 1976'da bu oran % 21,5'e, 1978'de % 30,5'e ve 1980 yılında da % 47,1'e yükselmiştir. 1974 yılından itibaren petrol ve petrol ürünlerinin toplam ithalat içindeki payının artması, şüphesiz konsantrasyon katsayısının yükselmesine sebep olmuştur.

1975-1980 döneminin mal ithalinde, petrol ve petrol ürünleri yanında güç üreten makine ve araçların payı da oldukça yüksektir. Gübre ve demir-çelik bu iki mal grubunu takip etmektedir.

⁹ 1980 Sonrası Ekonomik Politikalar ve Dış Ticaret Politikası, www.foreigntrade.gov.tr/ EKONOMİ/75yilbk/1980so.htm,19.05.2000.

1975-1980 yılları arası toplam ihracatımız içinde, yukarıda sayılan mal gruplarının paylarına baktığımızda ise neredeyse tamamına yakın kısmını oluşturduğunu görmekteyiz.

1978-1979 yıllarında ekonominin genel seviyesinin kötüye gitmesi sonucunda, ortaya çıkan döviz dar boğazı sebebiyle ithalata kısıtlama getirilmiştir. Petrol ve petrol ürünleri ithalatını da kısıtlayan tedbirler sonucu bu yıllara ait bir yoğunlaşma kendiliğinden oluşmuştur.

Bu yıllarda ithalatın belli mallar üzerinde yoğunlaşmasının diğer bir nedeni olarak, döviz dar boğazı sebebiyle zaman zaman sanayileşme çabası sektöre uğramış olsa bile, toplam ithalatın içinde yatırım ve ara mallarının payının yüksek olması gösterilebilir.

24 Ocak 1980 istikrar tedbirleri ile ithal ikamesine dayalı sanayileşme modeli yerine, ihracata dönük sanayileşmenin önemi ortaya çıkmıştır. Uygulanmaya başlanan istikrar tedbirlerinden dış ticaret rejiminin liberalleştirilmesi 1983 yılından sonra artan bir hızla sürdürülmüş, ithalatta pozitif listeden negatif listeye geçilmiş, 1986 yılında "ithalatı yasak mallar listesi" hazırlanmıştır¹⁰.

1980'li yıllarda ithalatın GSMH içindeki payı hızla yükselmiştir. Bu yıllarda ithalatı en hızlı büyüyen sektörler içki, tütün ve deri mamulleridir. 1983 yılından itibaren ithal edilen mallarda çeşitlenmeyi, Tablo 1 'de yer alan ithalat konsantrasyon katsayısı ve endeksinde de gözlemlemek mümkündür. İlgili rakamlar 1983 yılından sonra devamlı azalmıştır.

13 Aralık 1995 yılında Türkiye'nin Gümrük Birliği'ne dahil edilmesiyle,

1996 sonrası AB için Türkiye önemli bir piyasa haline gelmiştir.

Tablo 1 'de ihracat ve ithalat konsantrasyon katsayıları karşılaştırıldığında, ihracat konsantrasyon değerlerinin ithalat konsantrasyon değerlerinden daha yüksek olduğu gözlemlenmektedir. Gelişmekte olan ülkeler için yapılmış başka çalışmalarda da bu özelliğe rastlanmıştır. Buraya kadar olan açıklamalar neticesinde şu sonuç çıkmaktadır ki, ihracatın mallara göre çeşitlenmesi ithalatinkinden daha azdır.

2) Türkiye'nin İthalat ve İhracatının Ülkelere Göre Konsantrasyon Analizi

Ülkelere göre konsantrasyon hesabı yapılırken ülkeler mümkün olduğu kadar tek tek ele alınmaya çalışılmıştır. Türkiye'nin toplam ihracat ve ithalatında payı az olan ülkeler bir grup halinde değerlendirilmiştir.

Tablo 2 : Ülkelere Açısından Konsantrasyon Katsayıları ve Endeksleri

YILLAR	Ihracat K.K. İç	İthalat K.K. İçim	Ihracat K.E. 1975 =100 İç	İthalat K.E. 1975 =100 İçim
1975	29,42	27,40	100	100
1976	26,95	27,83	91,60	101,56
1977	29,56	25,66	100,48	93,65
1978	28,61	27,36	97,25	99,96
1979	29,22	25,16	99,32	91,82
1980	27,22	26,83	92,52	97,91
1981	28,27	27,22	96,09	99,34
1982	26,10	28,04	88,72	102,33
1983	29,90	26,09	101,63	95,22
1984	28,61	26,02	97,25	94,96
1985	29,40	25,71	99,93	93,83
1986	27,45	25,72	93,30	93,87
1987	28,55	25,45	97,04	92,88
1988	26,05	24,80	88,55	90,51
1989	27,81	25,01	94,53	91,28
1990	28,80	24,15	97,88	88,14
1991	29,33	25,22	99,69	92,04
1992	29,03	26,00	98,67	94,89
1993	28,13	25,43	95,62	92,81

¹⁰ Dış Ticaretimizin Gelişimi, www.foreigntrade.gov.tr/ORGAN/DITGEL.htm, 19.05.2000.

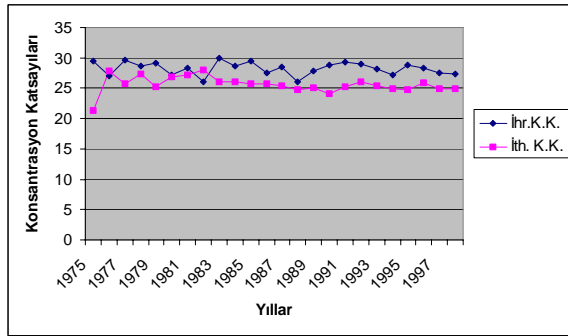
1994	27,25	24,92	92,62	90,95
1995	28,81	24,81	97,93	90,55
1996	28,27	25,94	96,09	94,67
1997	27,49	24,87	93,44	90,77
1998	27,39	24,93	93,10	90,99

Kaynak: DİE verilerinden yararlanılarak hesaplanmıştır.

Tablo 2 incelendiğinde iki özellik dikkati çekmektedir. Bunlardan ilki mal konsantrasyonunun tersine ülkelere göre konsantrasyon katsayıları, ithalat ve ihracat için yaklaşık olarak aynıdır. İkincisi ise, gerek ihracat gerekse ithalat konsantrasyon katsayılarının değişim aralığı oldukça dardır. 1975-1998 arası dönem için, ihracatın coğrafi konsantrasyon katsayı 29,56 ile 26,05 arasında değişiklik gösterirken, ithalatla ilgili katsayı aynı dönem için 28,04 ile 24,15 arasındadır.

Tablo 1 ve Tablo 2 birlikte incelendiğinde, mal konsantrasyonu ile ülke konsantrasyonu arasında pozitif bir ilişkinin varlığı görülmektedir. Bir ülke ihracatının bileşimini çeşitlendirdiğinde, doğal olarak ihracatın yapıldığı ülkelerin sayısında da artış olacaktır.

Grafik 2 : Ülkeler Açısından Konsantrasyon Katsayıları

Konsantrasyon hesaplamalarının yapıldığı 1975-1998 arası dönem için, Türkiye'nin ithalat ve ihracat yaptığı ülkelerin başında OECD ülkeleri gelmektedir. 1980 öncesi Türkiye'nin ihracatının % 78'i OECD ülkelere olup, 1980'li yıllarda paylarında az da olsa

bir düşme gözlemlenmekle birlikte, ihracatımızın % 60'dan fazlası OECD ülkelerine olup, bu ülkeler Türkiye'nin ihracatında ilk sırayı almaya devam etmişlerdir. 1990'lı yıllarda ise önemli bir değişiklik olmamış, OECD ülkeleri % 61'lik payla önemli bir yer tutmuştur.

OECD ülkeleri içinde AB ülkelerinin toplam ihracatımız içinde önemli bir paya sahip olduğu görülmektedir. 1980 öncesi bu pay % 50 civarında iken, 1981 ve 1982 yıllarında petrol fiyatlarındaki artış sebebi ile sırasıyla % 33 ve % 31 seviyelerine inmiş, 1983'den sonra artışa geçerek, 1987'de % 47, 'lik, 1997 de ise % 46,2'lik paya sahip olmuştur.

1980'li yılların başında artış göstererek, 1981'de toplam ihracatımızın % 42 sinin yöneldiği Orta Doğu ve Kuzey Afrika'daki İslam ülkelere olan ihracatımız, 1989'da % 25'e, 1995 yılında ise % 15,1'e gerilemiştir.

1990 yılında Sovyetler Birliği yıkıldıktan sonra Türk Cumhuriyetleri ve Rusya Federasyonu ile gerçekleştirilen ihracat, toplam ihracatımız içindeki payı nispeten az olduğu için konsantrasyon katsayıları üzerinde etkili olamamıştır.

Türkiye'nin ithalatında, ihracatta olduğu gibi OECD ülkelerinin payı oldukça fazladır. 1980 öncesi toplam ithalatımız içinde % 69'luk paya sahip olan OECD ülkelerinin, 1995'deki payı %66 seviyesinde gerçekleşmiştir. AB ülkelerinden ithalatın toplam ithalatımız içindeki payı, 1980'lerin ilk yarısında % 30'lar, ikinci yarısında ise % 40'lar seviyesinde seyretmiş olup, 1995 yılında bu oran %47,2 ve 1997'de ise % 51 seviyesine yükselmiştir.

Türkiye'nin ithalat ve ihracat yaptığı ülkeler ve bu ülkelerin toplam ithalat ve ihracat içindeki payları incelendiğinde, Türkiye'nin dış ticaret ilişkisinde bulunduğu ülkelerin belli başlı ülkeler ve ülke grupları olduğu, dolayısıyla bu ülkeler üzerinde bir yoğunlaşmanın olduğu görülmektedir.

Sonuç

1980 öncesi ve sonrasında farklı ekonomik modeller uygulanmış olan Türkiye'de, dış ödemeler bilançosunu dengelemek her dönemin temel ekonomik hedeflerinden biri olmuştur. İthal ikamesi stratejiden ihracata yönelik stratejiye geçen Türkiye, özellikle dış ticaret dengesini sağlayıcı yapısal değişimi de hedeflemiştir. İhracata dönük stratejiyle, ihracatın gerek miktar gerekse sanayi ürünü ağırlıklı artışı öngörülmüştür.

Buna göre ihracatın artması ya ihraç edilen mevcut malların ihracatının artan miktarda devamıyla, ya da yeni malların ihraç edilmesiyle mümkün olacaktır. Bu da ihracatta çeşitlenme yönündeki gelişime bağlıdır.

Bilindiği üzere 1980'le birlikte ihracatımızda önemli bir artış sağlanmıştır. Bu çalışmada da artan ihracat ve ithalatın gerçekleştiği süreçte, mal açısından da çeşitlendiği sonucuna ulaşılmıştır. Ancak 1990 sonrası dönemde ihracat açısından çeşitlenme, 1980-1990 dönemine göre daha az olmuştur. 1980-1990 yılları arasındaki bu çeşitlenme ise, 1975-1980 dönemine göre önemli bir değişimi göstermiştir.

1975-1998 döneminde ihraç edilen malların ülkelere göre çeşitliliğinde önemli bir değişiklik olmamış, OECD

ülkeleri üzerindeki yoğunlaşma devam etmiştir.

1980 öncesinde ithalata getirilen kısıtlama ile belli mallar üzerinde yoğunlaşma gösteren ithalatımız, 1980'den sonra sürekli olarak artmış ve ithal edilen malların çeşitliliğinde önemli bir değişme kaydedilmiştir. İthalatta mal açısından tespit edilen bu çeşitlenmenin coğrafi yönden de gerçekleştiğini söylemek mümkün değildir. Hesaplamaların sonunda, ithalatımızın da ihracatımızda olduğu gibi belli ülkeler üzerinde yoğunlaştığı sonucuna varılmıştır. Bu ülkeler, toplam ihracatımız içinde de en fazla payı olan OECD ülkeleridir.

Böylelikle, 1988 yılı sonrasında Türkiye, gelişmiş ülkelerin ihracatta buldukları önemli bir ülke konumuna gelmiştir. İhracatta yeterli çeşitlenmeyi ve dolayısıyla miktar olarak artışı da sağlayamayan Türkiye için böyle bir gelişme, dış ticaret açığının devamı anlamına gelmektedir.

Prof. Dr. M. Polat SOYER
Dokuz Eylül Üniversitesi
Hukuk Fakültesi

CEZAİ ŞART

İNCELENEN
KARAR

T.C.
YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ

Esas No : 2000/507
Karar No : 2000/4100
Tarihi : 29.03.2000

KARAR ÖZETİ:

Dairemizce sadece işveren yararına yer verilen cezaî şartın kural olarak geçersiz olduğu kabul edilmiştir. Ancak, olayda yer alan düzenleme belli bir nedene bağlı olarak cezaî şartın öngörüldüğünü belirtmektedir ki, bu tür özel haller söz konusu olduğu zaman cezaî şartın tek taraflı olmasının sonuca etkili olmadığı düşünülmektedir.

DAVA: Davacı ihbar tazminatı ile cezaî şart alacağına icra inkâr tazminatlarıyla birlikte ödetilmesine karar verilmesini istemiştir.

Yerel mahkeme isteği kısmen hüküm altına almıştır.

Hüküm süresi içinde davacı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

YARGITAY KARARI:

Davacı işveren, taraflar arasında düzenlenmiş olan yazılı hizmet akdinin "yükümlülüklerin yerine getirilmemesi" başlığı altında yer alan "personel, özel bir eğitimden geçirileceğinden her ne suretle olursa olsun iki yıl tam olarak dolmadan (...)’den ayrıldığı veya hizmet sözleşmesi İş Kanununun işverenin bildirimsiz feshini düzenleyen 17/II maddesi gereğince feshi halinde üretime doğrudan katılmaksızın öğrenmekle geçirdiği staj süresince kendisine ödenen aylık, ikramiye v.s. eklentilerine karşılık olarak 300.000.000.-TL’sini çalıştığı süre ile orantı yapmaksızın, tam olarak itirazsız ödemeyi beyan ve taahhüt eder" biçimindeki kurala dayanarak istekte bulunmuştur.

Mahkemece, sözü edilen kuralın tek taraflı yani sadece işveren yararına olmak üzere düzenlenmiş bir cezaî şart niteliğinde olduğuna işaret edilerek isteğin reddine karar verilmiştir.

Davalı işçinin davacıya ait işyerinde 6-7 ay kadar çalıştıktan sonra istifa ettiği tartışmasız olduğu gibi, davalı işçi yararına öngörülmüş yukarıdaki hükme benzer bir düzenlemenin sözleşmede yer almadığı görülmektedir.

Söz konusu hüküm içeriğinde işçinin özel eğitime tabi tutulacağı bunun için iki yıl çalışma zorunluluğu öngörüldüğü açıklanmaktadır. Dairemizce sadece işveren yararına yer verilen cezaî şartın kural olarak geçersiz olduğu kabul edilmektedir. Ancak söz konusu düzenleme belli bir nedene bağlı olarak cezaî şartın öngörüldüğünü belirtmektedir ki bu tür özel haller söz konusu olduğu zaman cezaî şartın tek taraflı olmasının sonuca etkili olmadığı düşünülmektedir. Gerçekten işveren büyük masraflar yaparak işçiyi yurt içinde ya da yurt dışında eğitime ya da kursa tabi tutmuş yani onu yetiştirmiş ise, işverenin belli bir süre işçiyi işyerinde çalışmaya mecbur tutması haklı görülmelidir.

Somut olayda cezaî şart böyle bir nedenle konulmuş bulunduğu göre, salt tek taraflı olması sonucu onun geçersizliğinin kabulü hakkaniyet ve adalet ilkeleri ile bağdaşmaz. Şayet düzenlemede belirtildiği gibi davacı eğitime tâbi tutulmuş ise, bu cezaî şartın geçersizliği kabul edilemez. Bunun için de mahkemece eğitime tâbi tutulup tutulmadığı araştırılmalı ve inceleme konusu yapılmalı, eğitime tâbi tutulmadığı takdirde şimdiki gibi davanın reddine, aksi halde konu incelenerek hüküm kurulmalıdır. Öğretide de böyle bir ayırım yapılmasının doğru olacağı görüşü benimsenmektedir.

Yazılı şekilde hüküm kurulması hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

SONUÇ: Temyiz olunan kararın yazılı sebepten BOZULMASINA, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine, 29.03.2000 gününde oybirliğiyle karar verildi.

(**Kaynak:** Çimento İşveren Dergisi, Cilt 14, Sayı 3, Mayıs 2000, s. 33-34)

KARARIN İNCELENMESİ

I. İşçinin belirli bir tarihten önce hizmet akdini feshetmesi halinde cezaî şart ödeyeceğini öngören sözleşme hükümlerinin geçerliliği sorunu, Yargıtay 9. Hukuk Dairesini uzunca bir zamandan beri meşgul etmektedir. Bugüne kadar vermiş olduğu kararlarda yüksek mahkeme, işçiyi tek taraflı olarak böyle bir yükümlülük altına sokan düzenlemeleri geçersiz saymıştır (bkz. 9.HD., 20.11.1990, E.9303, K.12364, İHD C.1, Sa.1, s. 137; 9.HD., 17.11.1992, E.8777, K. 12603; İHD C.III, Sa. 2, s. 306 ve orada Soyer'in incelemesi; 9.HD., 16.9.1994, E.6706, K.12103, Çimento İşveren D., Kasım 1994, s.30; 9.HD., 26.3.1997, E.1996/22876, K. 1997/6102, Tekstil İşveren D., Kasım 1997, s. 15; 9.HD., 3.6.1997, E.7529, K.10660, Tekstil İşveren D., Ekim 1997, s.18-19; 9.HD., 21.1.1998, E.1997/19361, K.1998/389, İşveren D., Haziran 1998, s.18). Gerçi bu kararlarda yeteri kadar kuvvetli bir gerekçe ortaya konulamamıştır. Fakat varılan sonuç, *süresi belirsiz veya azamî süreli hizmet akitleri bakımından prensip itibariyle isabetlidir (tek taraflı cezaî şartın geçersizliği konusunda ileri sürdüğüm gerekçe için, bkz. Soyer, İHD, C.III, Sa.6, s. 307-308; Soyer, Kamu-İş, C.5, Sa.3, Nisan 2000, s.368).*

Belirtmek gerekir ki yüksek mahkeme, bu yöndeki görüşünü, cezaî şartın, işçinin eğitimi için işveren tarafından yapılan masrafların karşılanması amacıyla kararlaştırıl-

dığı haller bakımından da korumuştur (bkz. 9.HD., 2.3.1998, E.1997/21587, K.1998/2833, YKD Ekim 1998, s. 1483). Bu düşüncenin yerinde olmadığı, daha önce yayınladığım iki yazıda (bkz. Soyer, İHD, C.III, Sa.2, s. 308; Soyer, Hizmet Akdinin İşçi Tarafından Feshi İçin Öngörülen Cezaî Şartın Geçerliliği Sorunu, Kamu-İş, C.5, Sa.3, Nisan 2000, s.368) ayrıntılı olarak açıklandıktan sonra, 9. Hukuk Dairesinin inceleme konusu kararında şimdi, yönelttiğim eleştiriler doğrultusunda görüşünü değiştirmiş olması, hiç şüphesiz ki memnuniyet vericidir. Bununla birlikte, yüksek mahkemenin son kararı hakkında birkaç tespitte bulunmak da yararlı görülmektedir:

II. Hizmet akitlerine cezaî şart adı altında konulan hükümlerle, zaman zaman, işçinin eğitimi için üstlenilen masrafların, işçi tarafından yapılan fesihlerde iade edilmelerini sağlamak gibi bir amaç izlenmektedir. Bu gibi hallerde işverenin menfaatlerini korumasız bırakmak kural olarak mümkün görülmemelidir. Gerçi işçinin fesih imkânı parasal bir yükümlülükle karşılaşacağı için bu ihtimalde de tek taraflı bir biçimde sınırlandırılmış olmaktadır. Ancak, eğitim ve benzeri nedenlerle yapılan harcamaların iadesini sağlamaya yönelik bu tür sözleşme hükümlerini feshe ilişkin koşullarda eşitsizlik yarattığı gerekçesiyle geçersiz saymak da doğru değildir. Çünkü, işveren tarafından yapılan bu yatırım, işgücünün piyasa değerinde çoğu kez azımsanmayacak bir artışa yol açmaktadır ve bunun maliyet olarak sadece teşebbüslere yüklenmesi, doğal karşılanamayacak bir durumdur. Bu alanda belirli bir harcamada bulunan işverenin, yaptığı katkılarla daha iyi eğitilen işgücünden hiç değilse belli bir süre için sadece kendisinin yararlanmak isteyeceği açıktır ve onun bu konuda korunmaya değer bir menfaati de vardır. Esasen, yapılan eğitim harcamalarının temelinde, işçinin işyerinde uzunca bir süre çalışacak olması gibi bir beklenti yatmaktadır. Bu beklentinin gerçekleşmemesi halinde ise, gördüğü eğitim dolayısıyla edindiği ehliyeti bir başka işverenin yanında kullanabilecek olan iş-

çiye karşı iade talebi, taraflar arasındaki menfaat dengesine her zaman aykırı sayılmamalıdır (bkz. **Bormann**, Rückforderungsansprüche des Arbeitgebers, AR-Blattei, (D) Blatt, Rückzahlungsklauseln I, Bl.13, arka sayfa; **Griebeling**, Bindungs -und Rückzahlungsklauseln bei arbeitgeberfinanzierten Fort -und Weiterbildung, FS für Schaub zum 65. Geburtstag, München 1998, s. 221; **Soyer**, İHD, C.III, Sa.6, s.308; **Soyer**, Kamu-İş, C.5, Sa.3, Nisan 2000, s.369-370). Burada önem taşıyan nokta sadece, geri ödeme yükümlülüğü öngörmek suretiyle işçinin feshi ve buna bağlı olarak Anayasa md. 48'de güvence altına alınan "çalışma yerini serbestçe seçme hakkı"nın ne ölçüde sınırlandırılabilirliğini sağlıklı bir biçimde tespit etmektir. **Alman Federal İş Mahkemesi**, yol gösterici bir nitelik taşıyan 29.6.1962 tarihli kararında (AP Nr. 25, Art. 12 GG **A. Hueck**'un incelemesiyle), geri ödeme yükümlülüğü öngören sözleşme kayıtlarının, somut olayın bütün özellikleri dikkate alındığında, işverenin haklı menfaatlerine hizmet ettiği ve geri ödeme ile ilgili sözleşme hükmüne uymanın dürüstlük kuralı çerçevesinde işçiden beklenebileceği takdirde geçerli sayılabileceklerine hükmetmiştir. İçerik denetimine yön veren bu esasların hukukumuzda da aynen benimsenmemesi için herhangi bir neden yoktur (içerik denetimini meşru kılan nedenler ve Alman Federal İş Mahkemesi tarafından getirilen kıstaslar hakkındaki açıklamalar için bkz. **Soyer**, Kamu-İş, C.5, Sa.3, Nisan 2000, s. 373-376).

III. Hizmet akdinin belirli bir tarihten önce işçi tarafından feshedilmesi halinde geri ödenmesi istenebilecek masrafların kapsamına, örneğin eğitim süresince sağlanan ek malî destek, eğitim kurumuna ödenen para, eğitim malzemesi sağlamak amacıyla yapılan harcamalar, yol parası gibi giderler yanında, eğitim sırasında bir iş karşılığı olmaksızın verilen ücret ve ikramiye gibi ödemeler de girer (bkz.**Bormann**, Rückforderungsansprüche des

Arbeitgebers, AR-Blattei (D) Blatt, Rückzahlungsklauseln I, Bl.18, arka sayfa, **Rehbinder**, Die Rückzahlung von Ausbildungs-kosten, Münir Ekonomi 60. Yaş Günü Armağanı, Ankara 1993, s. 215-216). Karara konu olan olayda da işçiden, tıpkı Alman Federal İş Mahkemesinin yukarıda değinilen kararına esas teşkil eden olayda olduğu gibi, eğitim süresince bir iş karşılığı olmaksızın aldığı ücret ve ekleri talep edilmektedir. Bunların iadesini mümkün kılan prensip, Alman Federal İş Mahkemesi kararında da belirtildiği üzere, görülen eğitimin, ücrete hak kazandıran *hizmet ediminin* kapsamı içinde düşünülecek olmasıdır (**BAG**, 29.6.1962, AP Nr. 25, Art. 12 GG, Bl.489). Kaldı ki, bu süreye ilişkin ücret talebi ile, iade yükümlülüğü arasında sıkı bir iç ilişki de vardır. Çünkü, geri ödeme yükümlülüğü, eğitim sırasında bir iş gördürülmemesine rağmen ücretin ödenmesine devam edileceğinin kararlaştırılmış olması nedeniyle getirilmektedir (**Hueck**, A., Urteilsanmerkung, BAG, 29.6.1962, AP Nr. 25, Art 12 GG, Bl. 490 ve arkası).

Diğer taraftan olayda, işçinin, eğitimini tamamladıktan sonra işyerinde 6-7 ay çalıştığı da anlaşılmaktadır. Her ne kadar taraflar arasındaki sözleşmede çalışılan süre ile orantı yapılmaksızın geri ödeme yükümlülüğü öngörülmüş ise de, bu tür sözleşme kayıtlarının da yargıç tarafından içerik denetimine tâbi tutulabileceklerinden şüphe edilmemelidir. Nitekim Alman ve İsviçre öğretisinde yargıcın, geri ödeneceği kararlaştırılan tutarı, çalışılan süre ile orantılı bir indirimde tâbi tutmasının doğru olacağı kabul edilmektedir (bkz. **Bormann**, Rückforderungsansprüche des Arbeitgebers, AR-Blattei (D) Blatt, Rückzahlungsklauseln I, Bl. 18; **Rehbinder**, Ekonomi Armağanı, s. 224; bu yönde, **Soyer**, Kamu-İş, C.5, Sa.3, Nisan 2000, s. 376). Bu nedenle yüksek mahkemenin, işçi tarafından ödenecek miktarda çalışılan süreye göre indirim yapma yoluna gitmemiş olması, bir eksiklik olarak değerlendirilmelidir.

IV. Uyuşmazlık konusu olmadığı için Yargıtay kararında tartışılmayan fakat önemi nedeniyle üzerinde durulması gereken bir başka husus, *hangi tür* fesihlerin cezaî şart ya da geri ödeme yükümlülüğüne yol açabileceğini tespit etmektir. Gerçi hizmet akitlerinde genellikle, akdin işçi tarafından belirli bir tarihten önce *hangi nedenle olursa olsun* feshedilmesi halinde ödeme yükümlülüğünün söz konusu olacağı öngörülmektedir. Nitekim Yargıtay kararına konu olan olayda da işçinin "*her ne suretle olursa olsun*" iki yıl dolmadan işten ayrılması halinde sözleşmede kararlaştırılan tutarı ödemekle yükümlü olacağı kararlaştırılmıştır. Ancak, fesih hakkının cezaî şart veya geri ödeme yükümlülüğü ile bu ölçüde sınırlandırılmasını da hukuken mümkün görmemek gerekir. Aksi takdirde, işyerini serbestçe seçme hakkının cezaî şart yoluyla meşruluk sınırını aşacak ölçüde daraltılmayacağına ilişkin temel düşünce ihlâl edilmiş olur. Bu nedenle, işçiyi malî yükümlülüklerle karşı karşıya bırakan fesih nedenleri de yargıç tarafından dikkatli bir biçimde kontrol edilmelidir.

Böyle bir kontrol sırasında iki kıstas dikkate alınabilir: Söz konusu sözleşme kayıtlarının *öngörülmesine esas olan düşünce* ve akit sonrası rekabet yasağının hükümden düşmesini düzenleyen *BK md. 352 f.2 kuralının anlam ve amacı*:

Yukarıda da değinildiği gibi, eğitim giderlerinin ihtiyarî olarak işveren tarafından karşılanması halinde, edinilen vasıflardan hiç değilse belirli bir süre için- sadece işverenin yararlanmak istemesinde yadırganacak bir durum yoktur ve işveren bu konuda korunmaya değer bir menfaate de sahiptir. Bu tespitin üzerinde durulan konu bakımından en önemli sonucu, işçiyi malî bir külfetle karşı karşıya bırakan sözleşme kayıtlarının, işyerine sadık kalınmasını (Betriebstreue) sağlamak amacıyla getirilmiş olmalarıdır (pek çok yazar yanında sadece bkz. **Blomeyer/Buchner**, Rückzahlungsklauseln im Arbeitsrecht, Karlsruhe, 1969, s. 76-77.) Bu görüşten hareket edilince, sadece, *işçinin işyerine*

sadakati düşüncesiyle bağdaşmayan fesihlerin sözleşmede kararlaştırılan ödeme yükümlülüğüne yol açacağını kabul etmek gerekecektir [bkz. **BAG** (6.5.1998), EzA Schnelldienst, 1998, Nr. 23, s. 8 (9)].

Diğer taraftan, hizmet akdinin sona erme nedenine bağlı olarak *rekabet yasağı sözleşmesinin hükümden düşmesi* ile, yine akdin sona erme nedenine bağlı olarak işçinin -cezaî şart adı altında kararlaştırılmamış yükümlülükten kurtulması arasında önemli bir benzerlik de vardır. Çünkü, her iki halde de söz konusu olan, işçiyi haklı görülemeyecek ölçüde işyerine bağlı kalmaktan kurtarmaktır. Nitekim öğretilde, işçinin, eğitim için yapılan harcamaları ödeme olanağına çoğu kez sahip bulunamayacağı düşüncesinden hareketle, bu tür sözleşme kayıtlarının "fiilen" rekabet yasağı sözleşmeleriyle aynı etkiye sahip olabileceklerine işaret edilmektedir (bkz. **Bauer/Diller**, Wettbewerbsverbote, München, 1995, s. 66, Rdnr.179). Gerek işçinin rekabet yasağı ile bağlılığının sona ermesi gerekse eğitim giderleri için öngörülen tutarı ödemek zorunda tutulamaması, işyerini serbestçe seçme hakkının gerçekleştirilmesine hizmet eden araçlardır. Bu nedenle, işçinin rekabet teşkil eden faaliyetlerde bulunmasına imkân sağlayan fesih hallerinin, başka bir işyerinde çalışma hakkını sınırlandıran parasal yükümlülükleri de ortadan kaldıracığını kabul etmek doğru olacaktır.

BK md. 352 f. 2 hükmünün getirilmesine esas olan düşünce, bir taraftan işçinin iktisadî geleceğinin hakkaniyetle bağdaşmayacak ölçüde sınırlandırılmasının önüne geçmek, bir taraftan da işvereni, rekabet yasağının sağladığı avantajlardan yoksun bırakmamaktadır. Hizmet akdinin işveren tarafından nedensiz feshedilmesi veya işçi tarafından feshedilmesine işverence yol açılması durumunda rekabet yasağı ile bağlılığın (burada incelenen sorun bakımından, ödeme yükümlülüğünün) devam etmesi, işçinin iktisadî geleceğinin (işyerini serbestçe seçme hakkının) hakkaniyete aykırı olarak (haklı görülemeyecek ölçüde)

sınırlandırılmış olması anlamını taşıyacaktır. Buna karşılık, işçinin sorumlu olduğu bir nedenden dolayı hizmet akdini fesheden işvereni, rekabet yasağının sağladığı avantajlardan (burada incelenen sorun bakımından, eğitim için yapılan giderleri talep etme hakkından) yoksun bırakmak hiç şüphesiz ki haklı görülemeyecektir. İşte, BK md. 352 f. 2 kuralı, menfaatler arasında adil bir denge kurmak düşüncesiyle, işçinin feshi muhik gösterecek bir kusuru yokken akdin işveren tarafından feshedilmesi veya işverenin feshi haklı gösteren bir kusuru dolayısıyla işçi tarafından feshedilmesi halinde, rekabet yasağının sona ereceğini hükme bağlamaktadır.

Bu söylenenler, işçi tarafından yapılan fesihler açısından değerlendirilecek olursa denilebilir ki, BK md. 352 f.2 hükmü, işverenin feshi haklı gösteren kusuru nedeniyle akdi sona erdirmek yoluna giden bir işçiyi, işgücünün kullanımı konusunda serbest bırakmak istemektedir (bkz. **Soyer**, Rekabet Yasağı sözleşmesi, Ankara, 1994, s. 107). Bu temel düşünce, ele alınan konuya aktarılırsa, akdin işçi tarafından işverenin feshi haklı gösteren bir kusuru dolayısıyla sona erdirilmesi halinde, işçinin, cezaî şart adı altında kararlaştırılan tutarı ödemek zorunda tutulamayacak olması sonucuna ulaşılır. İşçiyi bu gibi hallerde dahi ödeme yükümlülüğü ile karşı karşıya bırakmak, onun akdi feshetme ve işyerini serbestçe seçme özgürlüğünü haklı görülemeyecek ölçüde sınırlandırmak demektir. Kaldı ki, böyle bir durumda artık, işyerine sadakat düşüncesine aykırı davranıldığını söylemek de mümkün değildir. Bu durum karşısında işçi sadece, akdi nedensiz olarak veya işverenin kusurlu sayılamayacağı nedenler dolayısıyla feshettiği takdirde ödeme yükümlülüğü ile karşı karşıya kalacaktır.

Burada, kusur ve haklı neden kavramlarına verilecek anlamı da tespit etmek gerekmektedir: İşverenin "*feshi haklı gösteren kusuru*" kavramı, "*işverenin sorumlu olduğu haklı bir neden*" şeklinde anlaşılmalıdır. Diğer taraftan burada haklı nedenin,

mutlaka, akdî ilişkiyi çekilmez hale getiren bir olay olması da şart değildir; "*mantıklı*" bir değerlendirme sonucunda feshe imkân sağlayacağı söylenebilecek olan her husus, bu madde anlamında haklı nedendir (bkz. **Soyer**, Rekabet Yasağı Sözleşmesi, s. 101-102). Örneğin işçiye, gördüğü eğitim sonucunda hak ettiği pozisyonun -işletmedeki organizasyonu yapmaya yetecek- makul bir süre içinde verilmemesi, feshi haklı kılan en önemli nedenlerden biridir (**BAG** (19.3.1980), AR- Blattei (D) Blatt, Berufsausbildung, Entscheidung 27; **Blomeyer/Buchner**, s.80; **Borrmann**, Rückforderungsansprüche des Arbeitnehmers, AR- Blattei (D) Blatt, Rückzahlungsklauseln I, Bl. 19). Çünkü işçiden, çoğu kez zahmetli bir eğitim sürecinden sonra, işyerinde halâ eski koşullara göre çalışmasını sürdürmesi beklenemez (**Borrmann**, aynı yer). Bunun dışında işverenin gözetim borcunu ihlâl etmesi, işçiye onuru ve konumuyla bağdaşmayacak şekilde davranması, kendi tutumuyla işletmedeki çalışma iklimini bozması, işçiye yardımcı olan önemli kişileri nedensiz olarak veya kendisine hiç danışmadan işten çıkarması, birer haklı fesih nedeni olarak kabul edilebilir (rekabet yasağı bakımından bkz. **Soyer**, Rekabet Yasağı Sözleşmesi, s. 108). Bütün bu örneklerde, belirli bir vasıf kazanmış olan işçiyi işletmeye sadık kalmaya zorlamanın doğru görülemeyeceği açıktır.

V. Sonuç olarak Yargıtay, inceleme konusu kararında prensip olarak isabetli bir sonuca ulaşmış bulunmaktadır. Kararda eksik olan tek yön, işçinin ödemesi gereken tutardan, gördüğü eğitimden sonra işyerinde çalıştığı süreye göre bir indirim yapma yoluna gidilmemiş olmasıdır. Ayrıca, yüksek mahkemenin, bundan sonra önüne gelecek benzer olaylarda, cezaî şart ya da geri ödeme yükümlülüğü öngören fesih nedenlerini de denetlemesinin isabetli olacağı belirtilmelidir.

MEVZUAT

Hazırlayan: Av. Füsun Gökçen

01 Temmuz 2000 - 31 Ağustos 2000 tarihleri arası

Resmi Gazete'de

yayımlanmış bulunan ve

Endüstri İlişkileri konularına ilişkin Mevzuat

İğa bağlı Avrupa Birliği Genel Sekreterliği kurulması ve bu Genel Sekreterliğin teşkilat ve görevlerine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

R.G. 04 Temmuz 2000 - Sayı: 24099

Avrupa Birliği Genel Sekreterliğinin görevleri

YASAMA BÖLÜMÜ

KANUN

Avrupa Birliği Genel Sekreterliği Teşkilat

ve Görevleri Hakkında Kanun

("14.07.1965 Tarihli ve 657 Sayılı Devlet Memurları

Kanunu" ile "13.12.1983 Tarihli ve 190 Sayılı Genel

Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde

Kararname"nin Eki Cetvellerde Değişiklik Yapılması

ve Avrupa Birliği Genel Sekreterliği

Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun)

Kanun No:4587

Kabul Tarihi:27.06.2000

Amaç

MADDE 1- Bu Kanunun amacı; Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliğine hazırlanmasına yönelik çalışmalar çerçevesinde kamu kurum ve kuruluşlarının yapacakları hazırlık ve çalışmalarında iç koordinasyon ve uyumun plan ve programlara uygun olarak yönlendirilmesini sağlamak üzere, Başbakan-

MADDE 2- Avrupa Birliği Genel Sekreterliği; Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üyelik sürecinde Dışişleri Bakanlığınca yürütülen dış ilişkilerin koordinasyonu ve katılım müzakereleri dahil tüm dış temas ve müzakereler çerçevesinde aşağıda belirtilen görevleri yürütür.

- Kamu kurum ve kuruluşlarınca yürütülecek iç u-yum çalışmalarında plan ve programlara uygun olarak koordinasyonu sağlamak.
- Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliğine hazırlanması amacıyla oluşturulacak kurul ve komitelerin sekreteryaya hizmetlerini yürütmek ve anılan kurul ve komiteler tarafından alınan kararların uygulanmasını yönlendirmek.
- Hükümetin ve oluşturulacak kurul ve komitelerin kararları doğrultusunda gerekli araştırma ve incelemeleri yapmak.
- Görev alanına giren konularda sözleşme ile yurt içi veya yurt dışında gerçek ve tüzel kişilere araştırma, etüt ve tercüme işleri yaptırmak.
- Yerine getirmekle yükümlü olduğu hizmetlere ilişkin olarak yönetmelik, tebliğ, genelge ve benzeri düzenleyici işlemleri Başbakanlık vasıtasıyla yapmak.

Teşkilat

MADDE 3- Avrupa Birliği Genel Sekreterliği, İç Koordinasyon ve Uyum Komitesi ile Genel Sekreterliğe bağlı biri Personel, İdari ve Mali İşler Dairesi başkanlığı olmak üzere toplam yedi daire başkanlığından oluşur. Bunların isimleri ve görev alanları Başbakanlık tarafından çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenir.

Avrupa Birliği Genel Sekreteri, büyükelçi düzeyindeki Dışişleri Bakanlığı memurları arasından atanır. Genel Sekreter, Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliğine hazırlanması alanında Genel sekreterliğin kuruluş amacı doğrultusunda gerekli işbirliği ve iç koordinasyonun sağlanması ile görevlidir.

Avrupa Birliği Genel Sekreteri; İç Koordinasyon ve Uyum Komitesine başkanlık eder. Komitenin görevlerini etkili şekilde ifa etmesini sağlamak için uygun göreceği tedbirleri alır ve gerekli gördüğü hallerde Komiteyi toplantıya çağırır.

Kamu kurum ve kuruluşlarıyla yürütülecek işbirliği ve uyum çalışmalarında Genel Sekretere yardımcı olmak amacıyla Dışişleri Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Hazine Müsteşarlığı ve Dış Ticaret Müsteşarlığından olmak üzere dört Genel Sekreter yardımcısı atanır.

Avrupa Birliği mevzuatına uyum çalışmalarının yürütülmesi amacıyla, Başbakanlık tarafından çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenecek kurum ve kuruluşların temsilcilerinden meydana gelen İç Koordinasyon ve Uyum Komitesi oluşturulur. Komite toplantılarına gündem çerçevesinde hangi kurum ve kuruluş temsilcilerinin katılacağı Genel Sekreter tarafından belirlenir. Komite üyelerinin toplantıya hangi düzeyde katılacakları ile Komitenin çalışma esas ve usulleri yönetmelikle belirlenir. Komite toplantılarına, çağrı yapılan kurum ve kuruluş temsilcileri katılır.

İç koordinasyon ve Uyum Komitesinin görevleri şunlardır:

- Kamu Kurum ve kuruluşlarının görevleri çerçevesindeki Avrupa Birliği mevzuatına uyum çalışmaları ile ilgili her türlü çalışmayı izlemek, değerlendirmek ve gerekli koordinasyonu sağlamak.
- Kamu kurum ve kuruluşlarının, Avrupa Birliği mevzuatına uyum çalışmaları ile ilgili olarak görev alanlarına giren konulardaki önerilerini incelemek ve değerlendirmek, gerektiğinde ilgili kurul ve komitelere sunmak.
- Özel sektör, sendikalar, sivil toplum kuruluşları ve akademik çevrelerin Avrupa Birliği mevzuatına uyum çalışmaları ile ilgili önerilerini incelemek ve değerlendirmek, gerektiğinde ilgili kurul ve komiteleri sunmak.
- Avrupa Birliğine uyum için gerekli mevzuat değişikliğine ilişkin öncelikleri belirlemek ve çalışmalar yönlendirmek.
- Mevzuat değişikliği önerileri hazırlayıp ilgili kurul ve komitelere sunmak.

Personel rejimi

MADDE 4- Avrupa Birliği Genel Sekreterliği personeli, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabidir. Avrupa Birliği uzman ve uzman yardımcıları hakkında 14.04.1989 tarihli ve 367 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 4 üncü maddesi hükümleri uygulanır. Avrupa Birliği Genel Sekreterliği mütercim kadrolarına atanan personel bu kadrolar karşılık gösterilmek kaydıyla 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve diğer kanunların sözleşmeli personel hakkındaki hükümlerine bağlı olmaksızın sözleşmeli olarak çalıştırılabilir. Bu suretle çalıştırılacakları, çalıştırılma usul ve esasları ile ücret ve diğer mali hakları Bakanlar Kurulu kararı ile belirlenir. Sözleşmeli olarak istihdam edilecek personel istekleri üzerine T.C. Emekli Sandığı ile ilgilendirilir.

Atama bakımından; Avrupa Birliği Genel Sekreteri bakanlık müsteşarları, Avrupa Birliği genel sekreter yardımcılığı bakanlık müsteşar yardımcılığı, Avrupa Birliği Genel Sekreterliği daire başkanları bakanlık daire başkanları hakkında uygulanan hükümlere tabidir. Kurumun diğer personeli Avrupa Birliği Genel Sekreteri tarafından atanır.

Genel ve Katma bütçeli daireler, bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlar, kanunla kurulan fonlar, belediyeler ve il özel idareleri, sermayesinin yarısından fazlası kamuya ait kuruluşlar, iktisadi devlet teşekkülleri ve kamu iktisadi kuruluşları ile bunlara bağlı ortaklıklar ve müesseselerde Avrupa Birliği ile ilgili alanlarda çalışanlar veya çalışmış olanlar; kurumlarının muvafakatıyla, aylık, ödenek, her türlü zam ve tazminatlar ile diğer mali ve sosyal hak ve yardımları kurumlarına ödenmek kaydıyla Avrupa Birliği Genel Sekreterliğinde geçici olarak görevlendirebilir. Bu personel, kurumlarından maaşlı izinli sayılır. İzinli oldukları sürece memuriyetleri ile ilgili özlük hakları kurumlarında devam eder.

Üniversite öğretim elemanları 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanununun 38 inci maddesine göre, Avrupa Birliği Genel Sekreterliğinde görevlendirebilir.

Bu Kanunla Avrupa Birliği Genel Sekreterliğine verilen görevlerin yürütülmesini sağlamak üzere yeteri kadar Avrupa Birliği uzmanı ve uzman yardımcısı istihdam edilir.

Avrupa Birliği uzman yardımcılığına atanabilmek için, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinde sayılan genel şartlara ek olarak;

- Üniversitelerin en az dört yıllık eğitim veren hukuk, siyasal bilgiler, iktisadi ve idari bilimler, iktisat, işletme ve mühendislik fakülteleri ile fakültelerin matematik ve istatistik bölümleri ve bunlara denkliği Yüksek Öğretim Kurulu tarafından onaylanmış yabancı fakültelerden mezun olmak,
- Yapılacak yarışma sınavında başarılı olmak,
- Sınavın yapıldığı yılın ocak ayının ilk gününde 35 yaşını doldurmamış olmak,
- İngilizce, Fransızca veya Almanca dillerinden birini iyi derecede bilmek.

Koşulları aranır.

Avrupa Birliği uzman yardımcılığına atanmalar en az üç yıl çalışmak ve olumlu sicil almak kaydıyla, açılacak Avrupa Birliği uzmanlığı yeterlik sınavına girmeye hak kazanırlar. Sınavda başarılı olanlar Avrupa Birliği uzmanı unvanını alırlar.

Yeterlik sınavında iki defa başarı gösteremeyenler, Maliye Bakanlığının ve Devlet Personel Başkanlığının görüşleri üzerine Bakanlıkça diğer kamu kurum ve kuruluşlarındaki boş memur unvanlı kadrolara atanırlar.

Avrupa Birliği uzman ve uzman yardımcılarının yarışma ve yeterlik sınavlarının nasıl yapılacağı ile çalışma usul ve esasları, yönetmelikle düzenlenir.

Kadrolar

MADDE 5- Ekli (I) sayılı listede yer alan kadrolar ihdas edilerek 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvele Avrupa Birliği Genel Sekreterliği bölümü olarak eklenmiştir.

MADDE 6- 14.07.1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun;

- a) Ekli (I) sayılı Ek Gösterge Cetvelinin "I-Genel İdare Hizmetleri Sınıfı" bölümünün;
1. (b) bendine "Müşteşarlar" ibaresinden sonra gelmek üzere "Avrupa Birliği Genel sekreteri" ibaresi,
  2. (d) bendine "Müşteşar Yardımcıları ve Genel Müdürler" ibaresinden sonra gelmek üzere "Avrupa Birliği Genel sekreter Yardımcıları" ibaresi,
- b) Ekli (II) sayılı Ek Gösterge Cetvelinin "2- Yargı Kuruluşları, Bağlı ve ilgili kuruluşlarında" bölümüne "Avrupa Birliği Genel Sekreterliği Daire Başkanları" ibaresi,
- c) Ekli (IV) sayılı Makam Tazminatı Cetvelinin;
1. 2 nci sırasına "Avrupa Birliği Genel Sekreteri" ibaresi,
  2. 5 inci sırasının (c) bendine "Başbakanlık, bakanlık ve Müsteşarlık ve Müstakil Daire Başkanları (Ana ve Yardımcı Hizmet Birimi)" ibaresinden sonra gelmek üzere "Avrupa Birliği Genel Sekreterliği Daire Başkanları" ibaresi,

eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1- Bir defaya mahsus olmak üzere; bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte kamu kurum ve kuruluşlarında Avrupa Birliği alanında en az üç yıl fiilen çalışmış, Avrupa Birliği uzman yardımcılığı yarışma sınavına girme niteliğini haiz ve 41 yaşından gün almamış olanlar ve Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç altı ay içerisinde müracaat etmek ve açılacak yeterlik sınavında başarılı olmak kaydıyla, başarı sıralaması dikkate alınarak Avrupa Birliği uzmanı olarak atanırlar.

GEÇİCİ MADDE 2- Yürürlükte bulunan kanun ve kanun hükmünde kararnameler ile bunlara dayanılarak çıkarılan mevzuatta ve 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli cetvelerde yer alan kadro unvanlarında geçen "Avrupa Topluluğu" ibaresi "Avrupa Birliği" olarak değiştirilmiştir.

Yürürlük

MADDE 7- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 8- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

(*) I sayılı liste için Resmi Gazete'ye bakınız.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

R.G. 10 Temmuz 2000 - Sayı: 24105

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

Tebliğ

Hazine Müsteşarlığından:

Yapı Denetim Kuruluşları Zorunlu Mali Sorumluluk

Sigortası Genel Şartları

A- SİGORTANIN KAPSAMI

A.1- Sigortanın konusu

Bu Sigorta, yapı denetim kuruluşlarının denetimleri altında T.C. sınırları içinde inşa edilen ve sigorta sözleşmesinde tanımlanan yapı veya yapı grubunun fen ve sanat kurullarına aykırı yapılması nedeni ile yapının taşıyıcı sisteminde meydana gelen yapı hasarlarından kaynaklanan zararlardan dolayı 595 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye göre bu kuruluşlara düşen hukuki sorumluluğu aşağıdaki şartlarla temin eder.

A.2- Sigorta Sözleşmesinin Kapsamı

Sigorta sözleşmesi, sigortalının yapı denetim kuruluşu sıfatıyla yapım faaliyetlerini ve bu işlerde kullanılan malzemelerin standartlara uygunluğunu denetlemek ve jeoteknik raporlar ile uygulama projelerini kontrol etmekle yükümlü olduğu ve denetim faaliyetlerinin her aşamasında diğer yapı sorumluları ile birlikte tutanak tanzim etmek, gerektiğinde raporlar düzenlemek ve bunların birer nüshasını ilgili idareye vermek zorunda olduğu yapı veya yapı grubunda meydana gelecek hasar dolayısıyla ortaya çıkacak olan sorumluluğunu söz konusu yapı veya yapı grubuna ilişkin yapım maliyeti ile sınırlı olmak üzere temin eder. Her bir yapı veya yapı grubu için ayrı bir sigorta sözleşmesi düzenlenmesi esastır.

A.3- Sigorta Sözleşmesinin Süresi ve Teminatın Başlaması

Bu sigorta, yapının kullanım izin belgesinin alındığı tarihte veya kullanım izninin alınması için ilgili valilik veya belediyeye müracaattan itibaren 30 gün sonra öğlen saat 12.00'de başlar, başlama tarihinden itibaren on yıl sonra öğlen saat 12.00'de sona erer.

A.4- Sigorta Bedelinin Hesaplanması

Sigorta bedeli, poliçede belirtilen ada, pafta ve parsel üzerine inşa edilecek yapının, yapı inşaat alanının Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından ilan edilen tebliğde belirlenen, binaların yapı yaklaşık birim maliyeti ile çarpımından elde edilen bedeldir.

Yapım süresi birden fazla takvim yılını kapsayan yapıların sigorta bedeli, her takvim yılı için hesaplanan yapı yaklaşık maliyeti olarak belirlenir. Nihai sigorta bedeli her takvim yılı için ayrı ayrı belirlenen sigorta bedellerinin toplamıdır.

A.5- Teminat Dışında Kalan Haller

Aşağıdaki haller dolayısıyla uğranılan maddi zarar sigorta teminatının dışındadır.

A.5.1. Yapının projelendirilmesine esas yönetmelik ve standartlarda beklenenin ötesinde etkilerle oluşan doğal afetlerden dolayı meydana gelen yapı hasarları,

A.5.2. Yapının taşıyıcı sisteminde meydana gelen hafif yapı hasarları ile yapının taşıyıcı sisteminden kaynaklanmayan yapı hasarları,

A.5.3. yapı kullanma izni alındıktan sonra yapı sahibinin ilgili idarenden izin almadan, yapıda, yapının taşıyıcı sistemini etkileyecek değişiklikler yapması,

A.5.4. Sigortalının veya eylemlerinden sorumlu olduğu kişi veya kişilerin kasdı,

A.5.5. üçüncü kişilerin eylemlerinden doğacak zarar ve ziyan,

A.5.6. Yapı denetim kuruluşunun yazılı ihtarına rağmen yapı sahibi tarafından önlemleri alınmayan, parsel dışında meydana gelen ve yapıda hasar oluşturan yer kayması, çığ düşmesi, kaya düşmesi ve sel baskını,

A.5.7. Kullanımdan veya aşınma, yıpranma, paslanma ve çürüme ve bakımsızlıktan doğan hasarlar.

A.5.8. Taşıyıcı sistemi etkilemeyen estetik kusurlarla, kullanım kaybı, kar kaybı, kira kaybı, üretim kaybı gibi dolaylı zararlar.

A.5.9. Bir sözleşmenin ifasına veya özel bir anlaşmaya dayanıp, sigortalının yasal sorumluluk ölçüsünü aşan talepler.

A.5.10. Taşınabilir muhteviyatta meydana gelen her türlü ziya ve hasar.

A.5.11. Bedeni zararlar.

A.5.12. Harp, her türlü harp olayları, istila, yabancı düşman hareketleri, çarpışma (harp ilan edilmiş olsun, olmasın), iç harp, ihtilal, isyan, ayaklanma ve bunların gerektirdiği inzibati ve askeri hareketler sebebiyle meydana gelen bütün hasarlar,

A.5.13. Kamu otoritesinin tasarrufları sonucu ortaya çıkan hasarlar,

A.5.14. Herhangi bir nükleer yakıttan veya nükleer yakıtın yanması sonucu nükleer artıklardan veya bunlara atfedilen sebeplerden husule gelen iyonlayıcı radyasyonlardan veya radyoaktivite bulaşmalarının ve bunların getirdiği askeri ve inzibati tedbirlerin sebep olduğu bütün hasarlar. (Bu bentte geçen yanma deyimini kendi kendini idame ettiren herhangi bir nükleer ayrışımı "füzyon" olayını da kapsar.)

A.5.15. Grev, lokavt, kargaşalık ve halk hareketlerinin ve bunların gerektirdiği askeri ve inzibati hareketlerin sebep olduğu bütün hasarlar,

A.5.16. Manevi tazminat talepleri

B- HASAR VE TAZMİNAT

B.1-Rizikonun Gerçekleşmesi Halinde Sigortalının Yükümlülükleri

Sigortalı veya yapı sahibi, sigorta teminatı kapsamına girebilecek herhangi bir hasarın gerçekleşmesi halinde aşağıdaki hususları yerine getirmekle yükümlüdür.

B.1.1. Sorumluluğunu gerçekleştirecek bir olaydan haberdar olduğu andan itibaren 15 gün içinde durumu sigortacıya ihbar etmek,

B.1.2. Sigortalı değilmişçesine gerekli kurtarma ve koruma önlemlerini almak, rizikonun gerçekleşmesi halinde zararını önlemeye ve azaltmaya yönelik tedbirleri almak, (Alınan tedbirlere ilişkin masraflar, bu tedbirler sonuçsuz kalmış olsa bile sigortacı tarafından ödenir.)

B.1.3. Sigortacı veya yetkili kıldığı kimselerin makul amaçlarla ve uygun şekillerde hasara uğrayan yapılara girmesine, bunları teslim almasına, muhafaza altına almasına ve zararını önlemeye yönelik girişimlerde bulunmasına izin vermemek.

B.1.4. Zorunlu haller dışında hasar konusu yer ve şeylerde bir değişiklik yapmamak,

B.1.5. Zararın tahmini miktarını belirtir yazılı bir bildirimle makul bir süre içinde sigortacıya vermek.

B.1.6. Sigortacının talebi üzerine olayın ve zararın nedeni ile hangi hal ve şartlar altında gerçekleştiğini ve sonuçların tespitine, tazminat yükümlülüğü ve miktarı ile rücu hakkının kullanılmasına yararlı elde edilmesi mümkün bilgi ve belgeleri sigortacının inceleme ve araştırmasına müsaade etmek, istenilen belgeleri gecikmeksizin vermek,

B.1.7. Zarardan dolayı dava yolu ile veya başka yollar ile bir tazminat talebi ile karşı karşıya kaldığı takdirde zarar talebine ve cezai kovuşturmayla ilişkin almış olduğu ihbarna-

me, davetiye ve benzeri tüm belgeleri derhal sigortacıya vermek,

B.1.8. Sigorta konusu ile ilgili başka bir sözleşme varsa bunları sigortacıya bildirmek.

Sigortalı, sigortacının yazılı izni olmadıkça tazminat talebini kısmen veya tamamen kabule yetkili olmayıp, zarar görene herhangi bir tazminat ödemesinde bulunamaz.

B.2- Rizikonun Gerçekleşmesi Halinde Sigortacının Hakları

Sigortacı yapı sahibi tarafından yapılan hasar ihbarı üzerine;

B.2.1. Tazminat talebinde bulunan yapı sahibi ile doğrudan doğruya temasa geçerek anlaşma yapmak.

B.2.2. Sigortacı veya yetkili kıldığı kişiler hasara uğrayan yapıya girme veya yetkili kıldığı kişilerin girmesini isteme, zararı azaltmak için gerekli tedbirleri almak.

B.2.3. Meydana gelen yapı hasarı onarımının veya inşasının kendisinin tayin ettiği yapı sorumluları tarafından yapılmasını istemek.

Hakkına sahiptir.

B.2.4. Sigorta konusu olan yapı hasarlı olsun olmasın, sigortacının onayı olmadıkça ne kısmen ne de tamamen sigortacıya bırakılmayacağı gibi, bu madde hükümlerine göre sigortacının teminat altına alınan yapılara girmiş, bu yapıları teslim almış, bunlara el koymuş veya bunları muhafaza altına almış olması yapı sahibinin hasarlı yapıyı bırakmasına ilişkin herhangi bir isteğini kabul ettiğine teşkil etmez.

B.3- Hasar Tespitinde Hakem Bilirkişilik Müessesesi

Sigortalı kıymetlerde meydana gelen hasar dolayısıyla uğranılan zarar miktarı taraflar arasında yapılacak anlaşmayla tespit edilir. Taraflar anlaşamadıkları takdirde, zarar miktarı uzman mühendisler veya teknisyenler arasından seçilecek hakem-bilirkişi olarak adlandırılan bilirkişiler tarafından, aşağıdaki hükümlere tabi olmak üzere tespit edilir:

B.3.1. İki taraf tek hakem - bilirkişi seçiminde anlaşamadıkları takdirde, taraflardan her biri kendi hakem bilirkişisini tayin eder ve bu hususu noter eliyle diğer tarafa bildirir. Taraf hakem - bilirkişiler tayinlerinden itibaren 7 gün içerisinde ve incelemeye geçmeden evvel bir üçüncü tarafsız hakem - bilirkişi seçerler ve bunu bir tutanakla tespit ederler. Üçüncü hakem - bilirkişi ancak taraf hakem - bilirkişilerin anlaşamadıkları hususlarda, anlaşamadıkları hadler dahilinde kalmak ve buna münhasır olmak kaydıyla karar vermeye yetkilidir. Üçüncü hakem - bilirkişi kararını müstakil bir rapor halinde de verebilir. Hakem - Bilirkişi raporları taraflara aynı zamanda tebliğ edilir.

B.3.2. Hakem - Bilirkişi raporlarının beher ünite için tespit edilecek hasar miktarlarından başka hasarın belli veya muhtemel sebebini, hasarlı kıymetlerin değerini, tamir veya başka hususlar için faydalanabilecek enkazın ağırlığını ve değerini de ihtiva etmesi gereklidir.

B.3.3. Taraflardan herhangi biri diğer tarafça yapılan tebliğden itibaren 15 gün içerisinde hakem - bilirkişisini tayin etmez yahut taraf hakem - bilirkişiler üçüncü hakem - bilirkişiler üçüncü hakem - bilirkişinin seçimi hususunda 7 gün içerisinde anlaşmazlar ise, taraf hakem - bilirkişisi veya üçüncü hakem - bilirkişi taraflardan birinin talebi üzerine hasar mahallindeki ticaret davalarına bakmaya yetkili mahkeme başkanı tarafından tarafsız ve mütehasıs şahıslar arasından seçilir.

B.3.4. Her iki taraf üçüncü hakem - bilirkişinin (bu şahıs ister hakem - bilirkişilerince, ister yetkili mahkeme başkanı tarafından seçilecek olsun) sigortacının veya sigortalının ikamet ettiği veya hasarın meydana geldiği mahal dışından seçilmesini isteme hakkını haizdirler ve bu isteğin yerine getirilmesi gereklidir.

B.3.5. Hakem - bilirkişiler ölür, vazifeden çekilir veya reddedilir ise ayrılan hakem - bilirkişi yerine yenisi aynı usule göre ve tespit muamelesine kaldığı yerden devam edilir. Sigortalının ölümü, tayin edilmiş bulunan hakem - bilirkişinin vazifesini sona erdirmez. İhtisas yokluğu sebebiyle hakem - bilirkişilere yapılacak itiraz, bu şahısların öğrenildiği tarihten itibaren 7 gün içerisinde yapılmadığı takdirde itiraz hakkı düşer.

B.3.6. Hakem - bilirkişiler incelemelerinde tamamen serbesttirler.

B.3.7. Hasar miktarının tespiti esnasında hakem - bilirkişiler gerekli göreceklere deliller ile hasar tespitine yarayacak kayıt ve belgeleri isteyebilir ve hasar mahallinde incelemede bulunabilirler.

B.3.8. Hakem - bilirkişi veya hakem - kişiler, yahut üçüncü hakem - bilirkişinin hasar miktarı hususunda verecekleri kararlar kesindir, tarafları bağlar. Eğer hasar miktarı taraflarca tespit edilmemişse bir hakem - bilirkişi kararına dayanmadan sigortacıdan tazminat talep ve dava edilemez.

B.3.9. Taraflar tazminat miktarı hususunda anlaşmadıkça alacak ancak hakem - bilirkişi kararı ile muaccel olur ve zaman aşımı kesin raporun taraflara tebliği tarihinden evvel işlemeye başlamaz.

B.3.10. Taraflar kendi hakem - bilirkişilerinin ücret ve masraflarını öderler. Üçüncü hakem - bilirkişinin ücret ve masrafları taraflarca yarı yarıya ödenir.

B.4- Tazminatın Hesabı

B.4.1. A.3 maddesinde belirtilen süre içinde yapının ağır hasar görmesi ve yıkılması halinde zarar, hasarın meydana geldiği yıl için geçerli olan yapı yaklaşık maliyeti esas alınmak suretiyle, güçlendirme gerektiren orta hasar halinde ise yine hasarın meydana geldiği yıl için geçerli olan yapı yaklaşık maliyeti esas alınmak suretiyle proje müellifince belirlenen ve ilgili idarece onaylanan keşif bedeli üzerinden saptanır.

B.4.2. Sigortacı, talep edilen tazminat ve giderler ile ilgili tespit tutanağı veya bilirkişi raporunun ve gerekli belgelerin sigortacının merkez veya şubelerinden birine iletilmesinden itibaren ve iki ay içerisinde gerekli incelemeleri tamamlayıp zarar ve tazminat miktarını tespit eder ve yapı sahibine bildirir. Zararın tespit edilmesinden sonra, sigortalının tazmi-

natin ödenmesini talep hakkı doğar ve tazminat ödenir hale gelir.

B.4.3. Sigortacı ödediği tazminat tutarınca hukuken sigortalı yerine geçer. Sigortalı, sigortacının açabileceği davaya yararlı ve elde edilmesi mümkün belge ve bilgileri vermekle zorunludur.

B.4.4. Sigorta edilmiş rizikonun gerçekleşmesi ile yapının ağır hasar uğraması veya yıkılması halinde sigorta teminatı sona erer. Kısmi hasar halinde, sigorta bedeli rizikonun gerçekleştiği belirtilen tarihten itibaren ödenen tazminat tutarı kadar eksilir.

B.5- Yapı Sahibinin Hakkının Korunması, Sigortacının Sigortalıya Rücu Hakkı

Sigorta sözleşmesinden veya sigorta sözleşmesine ilişkin 595 sayılı Kanun hükmünde Kararnameden doğan ve tazminat yükümlülüğünün kaldırılması veya miktarının azaltılması sonucunu doğuran haller yapı sahibine karşı ileri sürülemez.

Diğer taraftan, başlıca;

B.5.1. Yapım süresinde kanun ve yönetmeliklerde belirtilen fen ve sanat kurallarında yapılan bir değişiklik nedeniyle yapının inşasında veya projelerinde bir takım yeni düzenlemelerin yapılması gerekliliği sigortalı tarafından bilinmesine veya gerekli özenin gösterilmesi halinde bilinecek olmasına rağmen bu düzenlemeler yapılmamış,

B.5.2. Proje müellifi, şantiye şefi veya yapı müteahhidi kusurlu bulunmuş,

B.5.3. Sigortalının rizikonun gerçekleşmesi halinde B.1 maddesinde belirtilen yükümlülükleri yerine getirmemesinden dolayı zarar miktarında bir artış meydana gelmiş olması hallerinde, ödemede bulunan sigortacı sigorta sözleşmesine ve bu sözleşmeye ilişkin 595 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye göre tazminatın kaldırılmasını veya azaltılmasını sağlayabileceği miktarı sigortalıya rücu eder.

C- ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

C.1- Sigorta Ücretinin Ödenmesi ve Sigortacının Sorumluluğunun Başlaması

C.1.1. Sigorta primleri aşağıda belirtilen esaslara göre uygulama yılı itibariyle yapı yaklaşık maliyeti üzerinden hesaplanır.

C.1.1.1. Yapı ruhsatı alınmadan önce yapı yaklaşık maliyetinin % 20 sine (yapı bodrumlu ise %25 ine),

C.1.1.2. Yapının taşıyıcı sisteminin inşaatına başlanmadan önce yapı yaklaşık maliyetinin % 40 ına (yapı bodrumlu ise % 35 ine),

C.1.1.3. Yapının sıvaya hazır hale getirilmesinden önce yapı yaklaşık maliyetinin % 20 sine,

C.1.1.4. Yapının kalan kısımlarına başlanmadan önce yapı yaklaşık maliyetinin % 20 sine tekabül eden primler yapı

sahibi tarafından yapı denetim hesabına yatırılan yapı denetim kuruluşu hizmet bedelinin içinde yer alır ve ilgili idare tarafından içinde bulunulan ay sonu itibariyle sigorta şirketinin hesabına aktarılır. Primler bu şekilde peşin olarak ödenmiş olur.

C.2- Sigortalının Sözleşme yapıldığı Sırada Beyan Yükümlülüğü

C.2.1. Sigortacı, bu sigortayı sigortalının rizikonun gerçek durumunu bildirmek üzere teklifname, poliçe ve eklerinde yazılı beyanına dayanarak kabul etmiştir.

C.2.2. Sigortalının beyanının gerçeğe aykırı ve eksik olması halinde, sigortacının sözleşmeyi daha ağır şartlarda yapmasını gerektirecek durumlarda sigortacı durumu öğrendiği andan itibaren sekiz gün içerisinde prim farkının ödenmesini sigortalıya ihtar eder. Sigortalı ihtarın tebliği tarihini izleyen sekiz gün içinde talep olunan prim farkını ödemez veya ödemeyeceğini bildirirse sözleşme feshedilmiş olur.

C.2.3. Sigorta ettirenin kasıtlı davrandığı anlaşıldığı takdirde, sigortacı sözleşmeden cayabilir ve prime hak kazanır.

C.2.4. Sigortacı poliçenin feshedilmesi halinde durumu bir yazı ile ilgili Bakanlık, yapı sahibi ve Denetim Komisyonlarına bildirir.

Gerçeğe aykırı beyan rizikonun gerçekleşmesinden sonra öğrenilmişse, bu zarardan dolayı ödenmiş ve ödenecek tazminatın:

C.2.4.1. Gerçeğe aykırı beyanın kasten yapılmış olması halinde tamamı için,

C.2.4.2. Kasıt olmaması halinde ise ödenecek tazminatın, alınan primle alınması gereken prim arasındaki oran kadar kısmı dışında kalan miktar için sigortalıya rücuda bulunulur.

C.2.5. Süresinde kullanılmayan cayma ve prim farkını talep etme hakkı düşer.

C.3- Sigortalının Yapım Süresi İçinde İhbar Yükümlülüğü

C.3.1. Sözleşmenin yapılmasından sonra teklifnamede, teklifname yoksa poliçe ve eklerinde beyan olunan hususların sigortalı tarafından sigortacının sözleşmeyi daha ağır şartlarla yapılmasını gerektirecek mahiyette değiştirilmesi halinde sigortalı bu değişikliği öğrenir öğrenmez, en geç sekiz gün içinde sigortacıya ihbarla yükümlüdür. Sigortacı durumu öğrendiği andan itibaren sekiz gün içinde prim farkının ödenmesi hususunu sigorta ettirene ihtar eder. Sigortalı, ihtarın tebliğ tarihini takip eden sekiz gün içinde talep olunan prim farkını ödemez veya ödemeyeceğini bildirirse sözleşme feshedilmiş olur.

Sözleşmenin feshi halinde, prim iade olunur.

Prim farkının süresinde istenilmemesi halinde fesih hakkı düşer.

Söz konusu değişikliklere ilişkin ihbar yükümlülüğünün yerine getirilmesinden sonra meydana gelen olaylardan dola-

yı ödenmiş veya ödenecek tazminatlar için değişikliğin bildirilmemesinin kasıtlı olup olmamasına göre C.2 maddesinin sigortacının rücu hakkına ilişkin (4.1) ve (4.2) fıkraları hükümleri uygulanır.

Sigorta süresi içinde meydana gelen değişikliklerin daha az prim alınmasını gerektirdiği anlaşılır ise, bu değişikliğin yapıldığı tarihten sözleşmenin sona ermesine kadar geçecek süre için gün esasına göre bulunacak prim farkı sigorta ettirene iade olunur.

C.3.2. Sigortalı yapı süresinde;

C.3.2.1. İnşaata başlama, bitiş ve kullanma izinlerini, izin tarihinden,

C.3.2.2. Proje müelliflerinin, şantiye şefinin ve yapı müteahhidinin, görev ve yükümlülüklerini yerine getirip getirmediklerini, varsa kusurlarını öğrendiği veya öğrenmesi gerektiği tarihten,

C.3.2.4. Yapının kullanma izninden önce projelerine uygun olarak kısmen veya tamamen bitirildiğine dair kullanma izninden önce ilgili idareye verilen rapor ve raporları birer örneğini ilgili idareye verilmiş tarihinden,

İtibaren en geç sekiz gün içinde sigortacıya bildirmekle yükümlüdür.

C.3.2.5. Sigortalı Yapım faaliyetlerini ve bu işlerde kullanılan malzemelerin standartlarına uygunluğunu denetlemekle ve jeoteknik raporlar ile uygulama projelerini kontrol etmekle yükümlüdür. Sigortalı faaliyetlerinin her aşamasında diğer yapı sorumluları ile birlikte tanzim edeceği tutanak ve raporlardan bir nüshasını sigorta şirketlerine vermekle yükümlüdür.

C.4- Sigortalının Denetim Görevinden Ayrılması

Sözleşme süresinde Denetim Kuruluşunun poliçede belirtilen yapının denetimi görevinden ayrılması halinde sigortalının hükmü devam eder ve sigorta ettirenin sözleşmeden doğan hak ve borçları yeni hak sahibine geçer. Değişiklik halinde, sigorta ettiren ve sigortacının varlığını öğrenen yeni hak sahibi durumu sigortacıya bildirmekle yükümlüdür.

Sigortacı değişikliği, yeni hak sahibi de sigortalının varlığını öğrendiği tarihten itibaren sekiz gün içinde sözleşmeyi feshedebilir. Süresinde kullanılmayan fesih hakkı düşer. Kullanım izninden önceki fesihlerde prim, uygulama yılına ait yapı yaklaşık maliyeti üzerinden hesaplanarak sigorta ettirene iade edilir. Fesihler ilgili idareye de bildirilir.

C.5- Vergi, Resim ve Harçlar

Sigorta sözleşmesine bedeline veya primine ilişkin olarak mevcut ve ileride konulacak vergi, resim ve harçlar sigorta ettiren tarafından ödenir.

C.6- Tebliğ ve ihbarlar

Sigortalının ihbar ve tebliğleri sigorta şirketinin merkezine veya sigorta sözleşmesine aracılık yapan acenteye noter aracılığıyla veya taahhütlü mektupla yapılır.

Sigorta şirketinin ihbar ve tebliğler de sigorta ettirenin poliçede gösterilen adresine, bu adreslerin değişmiş olması halinde ise sigorta şirketinin merkezine veya sigorta sözleşmesine aracılık yapan acenteye bildirilen son adresine aynı şekilde yapılır. Taraflara imza karşılığı olarak elden verilen mektup veya telgraf ile yapılan ihtar ve tebliğler de taahhütlü mektup hükmündedir.

C.7- Ticari ve Mesleki Sırların Saklı Tutulması

Sigortacı ve sigortacı adına hareket edenler sigorta ettirene ait öğrenecekleri ticari ve mesleki sırların saklı tutulmasından doğacak zararlardan sorumludurlar.

C.8- Yetkili Mahkeme

Bu sigorta sözleşmesinden doğan anlaşmazlıklar nedeniyle açılacak davalarda yetkili mahkeme, yapı denetim kuruluşunun sorumluluğuna konu olan yapının bulunduğu yer mahkemeleridir.

C.9- Zamanaşımı

Sigorta sözleşmesinden doğan bütün talepler iki yılda zamanaşımına uğrar.

C.10- Yürürlük

İşbu genel şartlar yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

YAPI DENETİM KURULUŞLARI ZORUNLU

MALİ SORUMLULUK SİGORTASI TARİFE VE TALİMATI

A. TARİFE

Sigorta fiyatı, sigorta bedelinin yüzde 1.3 üdür.

B. PRİMİN TESPİTİ

Sigorta Primi Yapı Denetim Kuruluşları Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartlarındaki esaslara göre saptanacak sigorta bedeline yukarıda belirtilen fiyatın uygulanması ile belirlenir.

C. UYGULAMA TALİMATI

C.1) Yapı denetim kuruluşunun görevinden ayrılması veya uzaklaştırılması durumunda yapı denetim kuruluşuna herhangi bir prim iadesi yapılmaz.

C.2) Sigorta Ücretinin Ödenmesi ve Sigortalının Sorumluluğunun Başlaması.

2.1. Prim genel şartlardaki esaslar dahilinde tamamen ödenmedikçe sigortacının sorumluluğu başlamaz.

2.2. Yapı inşaat süresinde yapı denetim kuruluşunun değişmesi halinde yeni yapı denetim kuruluşunun sorumluluk sigortası primi, sorumluluğun başladığı ana kadarki yapılan işlerin maliyeti, yapı yaklaşık maliyetinden düşülerek bulunan bedel ile tarife fiyatının uygulanması ile hesaplanır. Daha önceki alınan primle alınması gereken prim arasındaki fark ayrıca tahsil edilir.

D. ACENTE KOMİSYONU

Sigorta şirketleri tarafından acentelere, prim tutarının en fazla %10 u oranında komisyon ödenir. Acentelere bunun dışında teşvik komisyonu, kar komisyonu veya diğer herhangi bir isim altında ödeme yapılmaz.

E. YÜRÜRLÜK

Bu tarife ve talimatlar Yapı Denetim Kuruluşları Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartlarının yürürlüğe girdiği tarihte yürürlüğe girer.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

R.G. 13 Temmuz 2000 - Sayı: 24108

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

Bakanlar Kurulu Kararı

Karar Sayısı: 2000/865

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun değişik 78 inci maddesi uyarınca alınacak prim ve verilecek ödeneklerin hesabına esas tutulan günlük kazancın üst sınırının belirlenmesine ilişkin ekli Karar'ın yürürlüğe konulması; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 07.06.2000 tarihli ve 014950 sayılı yazısı üzerine, adı geçen Kanunun değişik 78 inci maddesine göre, Bakanlar Kurulu'nca 09.06.2000 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Ahmet Necdet SEZER

CUMHURBAŞKANI

09.06.2000 Tarihli ve 2000/865 Sayılı

Kararnamenin Eki

KARAR

Madde 1- 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun değişik 78 inci maddesi uyarınca alınacak prim ve verilecek ödeneklerin hesabına esas tutulan günlük kazancın üst sınırı, alt sınırın dört katına yükselmiştir.

Yürürlük

Madde 2- Bu Karar 01.06.2000 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 3- Bu kararı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı yürütür.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

R.G. 14 Temmuz 2000 - Sayı: 24109

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

Bakanlar Kurulu Kararı

Karar Sayısı: 2000/940

Kamu personelinin maaşlarının hesabına esas tutulan kat-sayıların yeniden tespiti ile 05.01.2000 tarihli ve 2000/3 sayılı Kararnamenin eki Karar'da değişiklik yapılması ve muhtelif statülerde istihdam edilen sözleşmeli personelin ücretlerinin artırılmasına ilişkin ekli Karar'ın yürürlüğe konulması; Devlet Personel Başkanlığı'nın görüşü ve Maliye Bakanlığının 10.07.2000 tarihli ve 16179 sayılı yazısı üzerine, 657 sayılı devlet Memurları Kanunu'nun 154 üncü maddesi ile aynı Kanuna 1327 sayılı Kanun'un 71 inci maddesi ile eklenen Ek Madde, 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 25 inci maddesinin (c) bendi ile diğer teşkilat kanunlarındaki hükümlere göre, Bakanlar Kurulu'nca 12.07.2000 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Ahmet Necdet SEZER

CUMHURBAŞKANI

12.07.2000 Tarihi ve 2000/940 Sayılı Kararnamenin Eki

KARAR

Madde 1- 01.07.2000 tarihinden geçerli olmak üzere;

- 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 154 üncü maddesi uyarınca, aylık gösterge tablosunda yer alan rakamlar ile ek gösterge rakamlarının aylık tutarlara çevrilmesine esas aylık katsayısı (15.760), memuriyet taban aylığı göstergesine uygulanacak taban aylık katsayısı (101.400) olmak üzere yeniden belirlenmiştir.
- 29.12.1997 tarihli ve 97/10498 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki listelerde yer alan kurum ve kuruluşların hizmet sözleşmesi esaslarında,

23.12.1999 tarihli ve 99/13811 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile tespit edilerek 4494 sayılı 2000 Mali Yılı Bütçe Kanununun 46 nci maddesinin (a) bendinin üçüncü paragrafı uyarınca yükseltilmiş bulunan taban ve tavan ücretleri %10 oranında artırılmış, 06.06.1978 tarihli ve 7/15754 sayılı Kararnameye bağlı "Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esaslar"ın değişik üçüncü maddesinin birinci fıkrası ve Bütçe Kanununun anılan hükmü uyarınca belirlenmiş olan 580.471.000.- lira 638.519.000.- liraya ve 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (II) sayılı cetvele dahil pozisyonlarda sözleşmeli çalıştırılan personelin Bütçe Kanununun anılan hükmü uyarınca belirlenmiş sözleşme ücret tavanı da 629.890.000.- liraya yükseltilmiştir. Bu hükümlere göre sözleşmeli olarak çalıştırılan personelin sözleşme ücretleri aynı tarihten geçerli olmak üzere, yeni bir sözleşme yapılmasına gerek olmaksızın % 10 oranında artırılmıştır.

Madde 2- 05.01.2000 tarihli ve 2000/3 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki Kararın 2 nci maddesinde yer alan ve bütçe Kanununun anılan hükmü gereğince (4.570) olarak uygulanan yan ödeme katsayısı 01.07.2000 tarihinden geçerli olmak üzere (5.030) olarak değiştirilmiştir.

Madde 3- Bu Karar 01.07.2000 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 4- Bu Kararı Bakanlar Kurulu yürütür.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

R.G. 17 Temmuz 2000 - Sayı: 24112

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

Tebliğler

Maliye Bakanlığından:

Gelir Vergisi Genel Tebliği

Seri No: 235

Yatırım indirimi uygulaması ve ücretin safi değerinin tespitinde indirilecek şahıs sigorta primleri tavanı ile ilgili olarak aşağıdaki açıklamaların yapılması gerekli görülmüştür.

1. Bilgisayar Programları için Yapılan harcamalarda Yatırım İndirimi Uygulaması

Yatırım teşvik belgesine bağlanmış yatırımlarda, yatırım indiriminden yararlanabilecek iktisadi kıymetlerin kullanılabilmesi için gerekli olan ve belgeye ekli global listede yer alan bilgisayar programları için yapılan harcamalar üzerinden yatırım indirimi hesaplanması mümkün bulunmaktadır.

2. Yatırım İndiriminden Faydalanılmış Aktif Değerlerin Finansal Kiralama Yöntemi İle Devir Alınması

Bilindiği üzere, Gelir Vergisi Kanunu'nun Ek 5 inci maddesi hükmü uyarınca yatırım indiriminden kısmen faydalanmış veya hiç faydalanmamış aktif değerleri kısmen veya tamamen satın veya devir alan kimse (Yatırım indiriminden faydalanma şartları mevcut olmak kaydıyla) yatırım indiriminden yararlanmaktadır.

Diğer taraftan, 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanununun 28 inci maddesinde "Teşvik belgesine bağlanmış bulunan yatırımların tamamının veya bir bölümünün finansal kiralama yoluyla gerçekleştirilmesi halinde kiralaayan, kiracının teşvik belgesinde belirtilen ve satın alma halinde onun tarafından kullanılmasına hak kazanılan teşviklerden Devlet Planlama Teşkilatınca teşvik mevzuatına göre belirlenecek esaslar çerçevesinde yararlanılır." denilmektedir.

Yukarıdaki hükümlere göre, yatırım indiriminden kısmen faydalanılmış veya hiç faydalanılmamış aktif değerlerin kısmen veya tamamen bir finansal kiralama şirketince bir başkasına kiralanması durumunda, yasal koşulların taşınması kaydıyla, yatırım malının daha önceki yatırımcı tarafından kullanılıp kullanılmadığına bakılmaksızın finansal kiralama şirketi bakiye yatırım indiriminden yararlanabilir.

3. Ücretin Gerçek Safi Değerinin Tespitinde İndirilecek Şahıs Sigorta Primlerinin Tavanı

Gelir Vergisi Kanunu'nun 63 üncü maddesinin 3239 sayılı Kanunla değiştirilen 3 üncü bendinde; mükellefin şahsına, eşine ve küçük çocuklarına ait hayat, ölüm, kaza, hastalık, sakatlık, işsizlik, analık, doğum ve tahsil gibi şahıs sigortaları için hizmet erbabı tarafından ödenen primlerin ücretin gerçek safi değerinin tespitinde indirim olarak dikkate alınacağı hükmüne bağlanmış; aynı bendin parantez içi hükmünde de sigortanın Türkiye'de kain ve merkezi Türkiye'de bulunan bir sigorta şirketi nezdinde akdedilmiş olması ve sigorta priminin ödendiği ayda elde edilen ücret üzerinden, kanunla kurulu sosyal güvenlik kurumlarına hizmet erbabı hissesi olarak hesaplanan prim ve aidatın aylık tutarını aşmaması şartları aranmıştır.

Diğer yandan, 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu'nun 46-55 inci maddeleri ile 01.06.2000 tarihinden itibaren yürürlüğe girmek üzere "İşsizlik Sigortası" ihdas edilmiş ve bu konuda Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından "4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununun Uygulanmasına İlişkin 1 No.lu Tebliğ" yayınlanmıştır.

Yapılan düzenlemelere göre, işsizlik sigortası;

- 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 2 nci maddesine göre bir hizmet akdine dayanarak bir veya birkaç işveren tarafından çalıştırılan sigortalıları,
- Aynı Kanunun geçici 20 nci maddesinde açıklanan sandıklara tabi olan sigortalıları,

- Mütakabiliyet esasına dayalı olarak ülkemizde çalışan yabancı işçileri kapsamakta ve zorunlu nitelik taşımaktadır.

İşsizlik sigortasının prim matrahı, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 77 ve 78 inci maddelerine göre tespit edilen aylık brüt kazanç olup, bu şekilde Sosyal Sigortalar Kurumu'na diğer sigorta kolları (maluliyet, yaşlılık, ölüm sigortaları) için ödenen primlerin matrahıyla aynıdır. İşsizlik sigortası prim nispetleri ise çalışan (sigortalı) için % 2, işveren için % 3'tür.

Bu düzenlemelere göre, Gelir Vergisi Kanununun 63 üncü maddesinin birinci fıkrasının 3 numaralı bendinde düzenlenen ve ücretin gerçek safi değerinin tespitinde indirim konusu yapılan şahıs sigorta primleri için tavan teşkil eden "kanunla kurulu sosyal güvenlik kurumlarına hizmet erbabı hissesi olarak hesaplanan prim ve aidatın aylık tutarı"nın belirlenmesinde; işsizlik sigortası kapsamındaki ücretliler bakımından, Sosyal Sigortalar Kurumu'na diğer sigorta kolları için ödenen prim tutarları (çalışan payı) ile birlikte % 2 oranındaki işsizlik sigortası çalışan payının da dikkate alınması gerekir.

Tebliğ olunur.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

R.G. 17 Temmuz 2000 - Sayı: 24112 (Mükerrer)

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

Tebliğ

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından:

2821 Sayılı Sendikalar Kanunu Gereğince;

İşkollarındaki İşçi Sayıları ve Sendikaların

Üye Sayılarına İlişkin

2000 Temmuz Ayı İstatistikleri

Hakkında Tebliğ

İşkolu No	Adı	Toplam İşçi	Sendikaların Adı	D S Y No	Üye	
					Sayı	%
01	Tarım ve Ormancılık avcılık ve Balıkçılık	135312	Orman İş Tarım İş Öz Tarım İş Emek Tarım T.İ.S	009	75651	
				017	40500	
				029	494	
				137	3141	
02	Madencilik	120.489	Türk Maden Genel M.İş Dev. M.Sen.	004	47529	39.4
				014	30122	24.9
				251	1078	0.89
03	Petrol, Kimya	208.865	Petrol İş Lastik İş	040	64161	39.7
				043	36943	17.6

ve Lastik		İlkim İş	094	133	0.06
04 Gıda San.	322727	Öz Gıda İş	039	56322	16.9
		Tek Gıda İş	097	164116	49.8
		Gıda İş	234	24051	7.22
		Gıda İş	297	156	0.04
		Fındık İş	298	1242	0.37
05 Şeker	38672	Şeker İş	001	30599	79.1
06 Doku- ma	505153	Öz İplik İş	010	61236	12.1
		Teksif	015	279344	55.2
		Giyim İş	125	428	0.08
		Doku Ör İş	173	1384	0.27
		Töbgiş	205	552	0.10
		Batis	242	47332	9.36
		Dokuma İş	302	1549	0.30
			307	473	0.09
07 Deri	60568	T.Deri İş	172	15279	25.2
08 Ağaç	78133	Ağaç İş	019	11548	14.7
		Ö. Ağaç İş	034	5394	6.90
		Yapsan İş	127	325	0.41
		Asis	260	454	0.58
09 Kağıt	29436	Selüloz İş	023	3940	10.7
		Tümka İş	265	3329	9.12
10 Basın ve Yayın	36501	Basın İş	023	14355	48.2
		Basın İş	235	2742	9.31
11 Banka ve Sigorta	115386	Bass	031	14627	12.6
		Banksis	035	18702	16.2
		Basisen	044	53832	46.6
		Bank Si Sen	095	11316	9.80
		Bank Sen	244	15062	13
12 Çimento, Toprak ve Cam	133214	T. Çimse İş	007	53278	39.9
		Kristal İş	076	14646	10.99
		C. Keramik	258	14	0.01
13 Metal	531005	Türk Metal	011	202922	38.2
		Öz Çelik İş	038	79.745	15
		B. Metal İş	081	56173	10.5
		Metsan İş	087	516	0.09
		Kalip İş	098	285	0.05
		Çesan	124	166	0.03
		Tek Metal İş	291	649	0.12
14 Gemi	10015	Dok Gemi İş	026	3379	33.7
		Limter İş	259	1128	11.2
15 İnşaat	681492	Yol İş	006	157399	23
		Evrin İş	100	602	0.08
		İnsan İş	129	19921	2.92
		Yapı İş	168	99	0.01
		D. Yapı İş	261	17	0.01
16 Enerji	138.009	Tes İş	020	101685	73.6
		Yeni Bes İş	166	2731	1.97
		Ensan İş	243	3082	2.23
		Tekgeş İş	253	23	0.01
17 Ticaret, Büro, eğitim ve Güzel Sanatlar	432837	Koop İş	024	29403	6.79
		T. Koop İş	036	49732	11.4
		Bil İş	113	395	0.09
		Sine Sen	236	31	0.01
		Sosyal İş	238	38852	8.97
18 Kara Taşımacılığı	91960	Tümtis	123	7209	7.83
		Nakliyat İş	249	8344	9.07
19 Demiryolu Taşımacılığı	37555	Demiryol İş	012	19693	52.4
20 Deniz Taşımacılığı	36139	T. Deniz İş	052	11841	32.7
21 Hava Taşımacılığı	20999	Hava İş	037	11266	53.6
		Ulu Emek İş	292	16	0.07
		Ulaşsan İş	305	155	0.73
22 Ardiye	17425	Liman İş	008	6.017	34.5

ve Antre- poculuk		Deniz İş	058	137	0.78
23 Haber- leşme	40667	T. Haber İş Yeni Haber	021 250	36702 41	90.2 0.10
24 Sağlık	50539	Sağlık İş Öz Sağlık İş D. Sağlık İş Sihhat İş	018 222 240 268	11312 106 466 1065	22.3 0.20 0.92 2.10
25 Konak- lama ve Eğlence yerleri	219107	Toleyis Müzik Sen Oleyis Turkon İş	089 224 246 266	32882 112 22752 8912	15 0.50 10.3 4.06
26 Milli Savunma	38502	Türk Harb İş	013	30853	80.1
27 Gaze- tecilik	9184	T.G.S Medya Sen	073 296	3229 370	35.1 4.02
28 Genel İşler	371190	Belediye İş Hizmet İş Genel İş Kapı Sen Konut İş T. Genel S Yeni emek İş Y. Belediye	030 041 252 271 276 289 299 310	160822 80.611 54922 71 345 803 18 8	43.3 21.7 14.7 0.01 0.09 0.21 0.01 0.01

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

R.G. 22 Temmuz 2000 - Sayı: 24117

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

Tebliğler

Maliye Bakanlığından :

Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği

(Sıra No : 286)

Bilindiği üzere, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 120 nci maddesinde 4444 sayılı Kanunla (1) yapılan değişiklik 01/01/2000 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiş ve mükelleflerin geçici vergilerini altı aylık dönemler halinde hesaplayarak bu dönemi izleyen ikinci ayın 15 inci günü akşamına kadar beyan edecekleri hükme bağlanmıştır.

Diğer taraftan, 31/03/2000 tarih ve 2000/329 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı (2) ile geçici vergi dönemleri 01/07/2000 tarihinden 31/12/2000 tarihine kadar uygulanmak üzere üçer aya indirilmiştir.

Buna göre, 2000 yılının birinci altı aylık geçici vergi döneminde uygulanacak yeniden değerlendirme oranı % 29,2 (yüzde yirmi dokuz virgül iki) olarak tespit edilmiştir.

Tebliğ olunur.

1) 14/8/1999 tarih ve 23786 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

2) 25/4/2000 tarih ve 24030 (ikinci mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

R.G. 29 Temmuz 2000 - Sayı: 24124

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

Maliye Bakanlığından:

Kurumlar Vergisi Genel Tebliği

(Seri No : 68)

4008 sayılı Kanunla Gelir Vergisi Kanununun 41 inci maddesine eklenen 8 ve Kurumlar Vergisi Kanununun 15 inci maddesine eklenen 13 numaralı bent hükümleri ile işletmelerin kullandıkları yabancı kaynaklara ilişkin gider ve maliyet unsurları toplamına, Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre o yıl için tespit edilmiş olan yeniden değerlendirme oranının, ilgili kuruluşlardan alınan bilgilere göre Maliye Bakanlığınca o yıl için hesaplanan ortalama ticari kredi faiz oranına bölünmesi suretiyle bulunacak kısmının % 25'inin gider olarak kabul edilmemesi öngörülmüştür.

Gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin 2000 yılı Ocak-Haziran geçici vergi dönemi 6 aylık kazançlarının tespitinde gider indirimi kısıtlaması uygulamasına esas alınacak indirim oranı % 73.3 olarak tespit edilmiştir.

Bu durumda, tespit edilen orana göre mükellefler kullandıkları yabancı kaynaklara ilişkin gider ve maliyet unsurlarının (% 73.3 x % 25 =) % 18.3'ünü kanunen kabul edilmeyen gider olarak dikkate alacaklardır.

Tebliğ olunur.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

R.G. 05 Ağustos 2000 - Sayı: 24131

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

Maliye Bakanlığından :

Gelir Vergisi Genel Tebliği

(Seri No: 236)

Ücretin safi tutarının hesaplanmasında gayrisafi tutardan indirim konusu yapılan sigorta prim tutarı üst sınırının artırılmasına ilişkin Bakanlar Kurulu Kararı'nın yürürlük tarihinin değiştirilmesi nedeniyle, yapılacak mahsup ve düzeltme işlemlerine yönelik açıklamalar bu Tebliğin konusunu oluşturmaktadır.

13/07/2000 tarih ve 24108 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan ve 01/06/2000 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe giren 2000/865 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 506 sayılı Kanunun değişik 78 inci maddesine göre alınan prim ve ödeneklerin hesabına esas tutulan günlük kazanç üst sınırı, alt sınırın dört katına (600.000.000 TL.'na) yükseltilmiş; ancak, 20/07/2000 tarih ve 24115 mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2000/973 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yukarıda yer alan yürürlük tarihi 01/08/2000 tarihi olarak değiştirilmiştir.

Yapılan değişikliğin muhtasar beyannamelerin verilmesinin son gününde mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanması ve bu durumdan mükellefler ve vergi sorumlularının geç haberdar olması nedeniyle; Haziran 2000 vergilendirme döneminde ücretlerin safi tutarının tespitinde 450.000.000 TL. yerine 600.000.000 TL.'lık tavan üzerinden sigorta primi hesaplayarak indirim konusu yapan vergi sorumlularının, fazladan indirim konusu yaptıkları sigorta primlerini; Temmuz ayına (Temmuz ayında ücret geliri elde etmeyenler bakımından ise müteakip aylara) ilişkin olarak verecekleri muhtasar beyannameler ile düzeltmeleri mümkün bulunmaktadır.

Yapılacak bu düzeltme nedeniyle ceza ve gecikme faizi uygulanmayacaktır.

Tebliğ olunur.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

R.G. 17 Ağustos 2000 - Sayı: 24143

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

Bakanlar Kurulu Kararı

Karar Sayısı : 2000/1038

Ekli "Tabii Afet Nedeniyle Hayatını Kaybeden, Sakat Kalan ve Fiilen Oturduğu Konutları veya Kullandıkları İş Yerleri Hasar Görenlere Yapılacak Yardımlara Dair Kararda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Karar"ın yürürlüğe konulması; Devlet Bakanlığının 3/8/2000 tarihli ve 00310 sayılı yazısı üzerine, 23/07/1995 tarihli ve 4123 sayılı Kanunun 4 ve 5 inci maddelerine göre, Bakanlar Kurulu'nca 03/08/2000 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Ahmet Necdet SEZER
CUMHURBAŞKANI

Tabii Afet Nedeniyle Hayatını Kaybeden,

Sakat Kalan ve Fiilen Oturduğu Konutları

veya Kullandıkları

İş Yerleri Hasar Görenlere Yapılacak Yardımlara

Dair Kararda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Karar

Madde 1) 7/12/1995 tarihli ve 95/7750 sayılı Kararnamenin eki Karar'ın;

a) 1 inci maddesinde belirtilen her can kaybı için yapılacak yardım miktarı 750.000.000 (yediyüzellimilyon7 TL,

b) 2 nci maddesinde belirtilen yardım miktarları, birinci derece sakatlık için 500.000.000 (beşyüzmilyon) TL., ikinci derece sakatlık için 300.000.000 (üçyüzmilyon) TL.,

c) 3 üncü maddesinin (a) bendinde belirtilen yardım miktarı 500.000.000 (beşyüzmilyon) TL., (b) bendinde belirtilen yardım miktarı 350.000.000 (üçyüzellimilyon) TL., (c) bendinde belirtilen yardım miktarı 200.000.000 (ikiyüzmilyon) TL.

olarak yeniden tespit edilmiştir.

Madde 2) Aynı Karar'a aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

"Geçici Madde 7 - Bu Karar'ın geçici 1, 2, 3, 4 ve 5 inci maddelerinde yer alan ve 17 Ağustos 1999 tarihinde meydana gelen depremde zarar görenlere yardım yapılmasını düzenleyen hükümler, 06 Haziran 2000 tarihinde Çankırı ve civarında meydana gelen deprem nedeniyle zarar görenlere de aynen uygulanır."

Madde 3) Bu Karar; 1 inci maddesi 27/05/2000 tarihinden, 2 nci maddesi 06/06/2000 tarihinden geçerli olmak üzere, yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 4) Bu Kararı Bakanlar Kurulu yürütür.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

İlk Defa Devlet Kamu Hizmeti ve Görevlerine

Devlet Memuru Olarak

Atanacaklar İçin Mecburi Yeterlik ve Yarışma Sınavları

Genel Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına

Dair Yönetmelik

Madde 1 — 6/12/1985 tarihli ve 85/10260 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan İlk Defa Devlet Kamu

Hizmeti ve Görevlerine Devlet Memuru Olarak Atanacaklar İçin Mecburi Yeterlik ve Yarışma Sınavları Genel Yönetmeliği'ne aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

"Geçici Madde 3 — 2000 yılı için geçerli olmak üzere;

Milli Eğitim Bakanlığının Eğitim ve Öğretim Hizmetleri Sınıfı boş kadrolarına atama yapılmasında bu Yönetmeliğin ek 1 inci maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkraları hükümleri uygulanmaz.

Milli Eğitim Bakanlığı, Eğitim ve Öğretim Hizmetleri Sınıfı öğretmen kadrolarına atama yapmak üzere adayların başvurularını kendi mevzuatı uyarınca alır ve atamaları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM)'nin yaptığı "İlk Defa Devlet Memuru Olarak Atanacaklar İçin Yapılacak Seçme Sınavı (DMS)" sonuçlarına göre her branş için ayrı ayrı 100 tam puandan başlamak üzere 70 puan alt sınırına bakılmaksızın ihtiyacını karşılayıncaya kadar gerçekleştirir."

Madde 2 — Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3 — Bu Yönetmelik hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

R.G. 25 Ağustos 2000 - Sayı: 24151

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

Bakanlar Kurulu Kararı

Karar Sayısı : 2000/1164

Ekli listede adları belirtilen sendikaların karşılarında gösterilen işyerlerinde uygulanmakta olan grevin, genel sağlığı bozucu nitelikte görüldüğünden 60 gün süreyle ertelenmesi; 5/5/1983 tarihli ve 2822 sayılı Kanunun 33 üncü maddesine göre, Bakanlar Kurulu'nca 24/8/2000 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Ahmet Necdet SEZER
CUMHURBAŞKANI

24/8/2000 Tarihli ve 2000/1164 Sayılı

Kararnamenin Eki

LİSTE

Sendika	İşyeri Adı
Belediye-İş Sendikası	İstanbul Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı
Belediye-İş Sendikası	Bayrampaşa Belediyesi Başkanlığı
Belediye-İş Sendikası	Gaziosmanpaşa Belediyesi Başkanlığı
Belediye-İş Sendikası	Güngören Belediyesi Başkanlığı
Belediye-İş Sendikası	Üsküdar Belediyesi Başkanlığı
Belediye-İş Sendikası	Konak Belediyesi Başkanlığı

Belediye-İş Sendikası
Genel-İş Sendikası

Karşıyaka Belediyesi Başkanlığı
Buca Belediyesi Başkanlığı

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

Yönetmelikler

Başbakanlıktan:

Avrupa Birliği Genel Sekreterliği Teşkilat ve Görevleri

Hakkında Yönetmelik

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Hukuki Dayanak ve Tanımlar

Amaç ve kapsam

Madde 1 — Bu Yönetmeliğin amacı; Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliğine hazırlanmasına yönelik çalışmalar çerçevesinde kamu kurum ve kuruluşlarının yapacakları hazırlık ve çalışmalarda iç koordinasyon ve uyumun plan ve programlara uygun olarak yönlendirilmesini ve yürütülmesini sağlamak üzere kurulan, Avrupa Birliği Genel Sekreterliğinin teşkilat ve görevlerine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Hukuki dayanak

Madde 2 — Bu Yönetmelik, 4587 sayılı Avrupa Birliği Genel Sekreterliği Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 3 üncü maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 3 — Bu Yönetmelikte geçen;

Genel Sekreterlik: Avrupa Birliği Genel Sekreterliğini,

Genel Sekreter: Avrupa Birliği Genel Sekreterini,

Genel Sekreter Yardımcısı: Avrupa Birliği Genel Sekreter Yardımcısını,

Kanun : 4587 sayılı Avrupa Birliği Genel Sekreterliği Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunu,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Görev ve Teşkilat

Genel Sekreterliğin görevleri

Madde 4 — Genel Sekreterlik; Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üyelik sürecinde Dışişleri Bakanlığınca yürütülen dış ilişkilerin koordinasyonu ve katılım müzakereleri dahil tüm dış temas ve müzakereler çerçevesinde aşağıda belirtilen görevleri yürütür:

a) Avrupa Birliği müktesebatının üstlenilmesi amacıyla Genel Sekreterlik tarafından, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ile işbirliği halinde hazırlanacak Ulusal Program çerçevesinde, kamu kurum ve kuruluşlarınca yürütülecek iç uyum çalışmalarında plan ve programlara uygun olarak koordinasyonu sağlamak,

b) Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliğine hazırlanması amacıyla oluşturulacak kurul ve komitelerin sekretarya hizmetlerini yürütmek ve anılan kurul ve komiteler tarafından alınan kararların uygulanmasını yönlendirmek,

c) Hükümetin ve oluşturulacak kurul ve komitelerin kararları doğrultusunda gerekli araştırma ve incelemeleri yapmak,

d) Görev alanına giren konularda sözleşme ile yurt içi veya yurt dışında gerçek ve tüzel kişilere araştırma, etüt ve tercüme işleri yaptırmak,

e) Yerine getirmekle yükümlü olduğu hizmetlere ilişkin olarak tebliğ, genelge ve benzeri düzenleyici işlemleri Başbakanlık vasıtasıyla yapmak.

Teşkilat

Madde 5 — Genel Sekreterlik; İç Koordinasyon ve Uyum Komitesi ile Genel Sekreter, Genel Sekretere bağlı dört Genel Sekreter Yardımcısı ve Genel Sekreterliğe bağlı biri Personel, İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı olmak üzere toplam yedi daire başkanlığından oluşur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Genel Sekreter ve Genel Sekreter Yardımcıları

Genel Sekreter

Madde 6 — Genel Sekreter, büyükelçi düzeyindeki Dışişleri Bakanlığı memurları arasından atanır. Genel Sekreter, Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliğine hazırlanması alanında Genel Sekreterliğin kuruluş amacı doğrultusunda gerekli işbirliği ve iç koordinasyonun sağlanması ile görevlidir.

Genel Sekreter; İç Koordinasyon ve Uyum Komitesine başkanlık eder, Komitenin görevlerini etkili şekilde ifa etmesini sağlamak için uygun göreceği tedbirleri alır ve gerekli görüldüğü hallerde Komiteyi toplantıya çağırır.

Genel Sekreter yardımcıları

Madde 7 — Kamu kurum ve kuruluşlarıyla yürütülecek işbirliği ve uyum çalışmalarında Genel Sekretere yardımcı olmak amacıyla; Dışişleri Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Hazine Müsteşarlığı ve Dış Ticaret Müsteşarlığından olmak üzere dört Genel Sekreter yardımcısı atanır.

Genel Sekreter yardımcılarının görev alanları Genel Sekreter tarafından belirlenir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Ana Hizmet Birimleri

Ana hizmet birimleri

Madde 8 — Genel Sekreterlik ana hizmet birimleri şunlardır:

- Siyasi İşler Dairesi Başkanlığı,
- Tek Pazar ve Rekabet Dairesi Başkanlığı,
- Tarım ve Balıkçılık Dairesi Başkanlığı,
- Ulusal Program Dairesi Başkanlığı,
- Sektörel ve Bölgesel Politikalar Dairesi Başkanlığı,
- Ekonomik ve Mali Konular Dairesi Başkanlığı,
- Personel, İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı.

Avrupa Birliği ile ilişkilerdeki gelişmelerin gerektireceği ihtiyaçlar doğrultusunda ana hizmet birimlerinin görev tanımları ve bu birimler arasındaki görev dağılımı Genel Sekreter tarafından yeniden düzenlenebilir.

Siyasi İşler Dairesi Başkanlığı

Madde 9 — Siyasi İşler Dairesi Başkanlığı; adalet ve içişleri alanında tam üyelik perspektifinde sürdürülecek iç çalışmaların koordinasyonunun sağlanması, özel sektör, sendikalar, sivil toplum örgütleri ve üniversiteler ile temaslının yürütülmesi, Avrupa Birliği Danışma Kurulunun sekretarya hizmetlerinin sağlanması, Avrupa Birliği alanında faaliyet gösteren akademik kurumlar ile vakıf ve derneklerle işbirliği ve koordinasyonun temini, iç ve dış kamuoyunun aydınlatılmasının ve bilgilendirilmesinin sağlanması, enformasyon, tanıtım, sözcülük ve eğitim-staj faaliyetlerinin sürdürülmesi ile görevlidir.

Tek Pazar ve Rekabet Dairesi Başkanlığı

Madde 10 — Tek Pazar ve Rekabet Dairesi Başkanlığı; Avrupa Birliği tek pazarı çerçevesinde malların ve kişilerin serbest dolaşımı, teknik mevzuat, fikri ve sınai mülkiyet hakları, kamu ihaleleri, tüketicinin korunması, rekabet ve Devlet yardımları konularının yanı sıra Türkiye'nin Avrupa

Birliği programlarına katılımı ile ilgili her türlü çalışmayı izlemek, değerlendirmek ve gerekli koordinasyonu sağlamakla görevlidir.

Tarım ve Balıkçılık Dairesi Başkanlığı

Madde 11 — Tarım ve Balıkçılık Dairesi Başkanlığı; Avrupa Birliđinin ortak tarım ve balıkçılık politikalarına ilişkin gelişmeleri izlemek, üyelik hedefi çerçevesinde ve Türkiye ile Avrupa Birliği arasında tarım (balıkçılık dahil) ürünlerinin serbest dolaşımının sağlanması amacıyla, Ortak tarım ve balıkçılık politikalarına uyuma yönelik olarak, tarım ve balıkçılık ile ilgili olarak sürdürülen çalışmaları izlemek, değerlendirmek, yönlendirmek ve gerekli iç koordinasyonu sağlamakla görevlidir.

Ulusal Program Dairesi Başkanlığı

Madde 12 — Ulusal Program Dairesi Başkanlığı; Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliğine hazırlanmasına yönelik olarak hazırlanacak Ulusal Programın iç koordinasyonunun temini, Ulusal Programda öngörülen hedef ve önceliklerin, kalkınma planları ve yıllık programlarda yer alan politika, hedef ve ilkelere uygun olarak izlenmesini, yönlendirilmesini ve yürütülmesini sağlamak ve ayrıca, İç Koordinasyon ve Uyum Komitesinin sekretarya hizmetlerinin yürütülmesi ile görevlidir.

Sektörel ve Bölgesel Politikalar Dairesi Başkanlığı

Madde 13 — Sektörel ve Bölgesel Politikalar Dairesi Başkanlığı; hizmetler (kamu ihaleleri ve mali hizmetler hariç), sanayi politikası ve küçük ve orta büyüklükteki işletmeler, ulaştırma, çevre, enerji, telekomünikasyon, bilgi teknolojileri, araştırma-geliştirme, kültür ve görsel-işitsel, istihdam, sosyal politikalar ve bölgesel politikalar konularında Avrupa Birliđindeki gelişmelerin izlenmesi, değerlendirilmesi ve bu sektörlerde Avrupa Birliği politikalarına uyumun sağlanması amacıyla kamu kurum ve kuruluşları arasında gerekli koordinasyonun sağlanması ile görevlidir.

Ekonomik ve Mali Konular Dairesi Başkanlığı

Madde 14 — Ekonomik ve Mali Konular Dairesi Başkanlığı; Avrupa Birliğine üyelik çerçevesinde, ekonomik ve parasal birlik, istatistik, mali hizmetler ve sermayenin serbest dolaşımı, mali yardımlar ve projeler, vergilendirme, bütçe ve mali kontrol, şirketler hukuku ve kişisel verilerin korunması, dış ekonomik ilişkiler ile ilgili kamu kurum ve kuruluşları tarafından sürdürülmekte olan çalışmaların izlenmesi, değerlendirilmesi, yönlendirilmesi ve gerekli koordinasyonun sağlanması ile görevlidir.

Personel, İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı

Madde 15 — Personel, İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı; Genel Sekreterliğin, insan gücü planlaması ve personel politikası ile ilgili çalışmaları yapmak, personel sisteminin geliştirilmesi ile ilgili tekliflerde bulunmak, personelin atama, özlük, emeklilik ve benzeri işlemlerini yürütmek, eğitim planını hazırlamak, hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim programlarını düzenlemek ve uygulamak, gerekli araç, gereç ve malzemenin temini ile ilgili hizmetleri yürütmek, ihtiyaç duyulan bina ve arazinin kiralanma, satın alma işlemlerini yürütmek, mali işlerle ilgili işlemleri yürütmek, temizlik, aydınlatma, ısıtma, bakım, onarım ve taşıma hizmetlerini

yapmak, sosyal tesislerin kurulması ve yönetimi ile ilgili hizmetleri düzenlemek ve yürütmek, personelin ve ailelerinin sağlık hizmetlerinden yararlanmalarını sağlamak, haberleşme, genel evrak ve arşiv hizmet ve faaliyetlerini yürütmek, süreli evrakın zamanında işleme konulmasını sağlamak, ihtiyaç duyulacak tercüme, dokümantasyon ve bilgi işlem hizmetlerini sağlamak, Genel Sekreterin direktif ve emirlerini ilgililere duyurmak ve işlemlerini takip etmek, Genel Sekreterliğin iç ve dış protokol hizmetlerini yürütmek, Genel Sekreterliğe ait hizmet yerleri ile ilgili güvenlik tedbirlerini almak ve yürütmek, buralara giriş ve çıkışları düzenlemek ve verilecek diğer görevleri yapmakla görevlidir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Son Hükümler

Yürürlük

Madde 16 — Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 17 — Bu Yönetmelik hükümlerini Genel Sekreterliğin bağlı bulunduğu Bakan yürütür.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

Başbakanlıktan :

**Avrupa Birliği Genel Sekreterliği İç Koordinasyon
ve Uyum Komitesinin
Çalışma Esas ve Usulleri Hakkında Yönetmelik**

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Hukuki Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1 — Bu Yönetmeliğin amacı, Avrupa Birliği Genel Sekreterliği bünyesinde kurulan İç Koordinasyon ve Uyum Komitesinin teşekkülünü, yönetimini, çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir.

Hukuki Dayanak

Madde 2 — Bu Yönetmelik, 4587 sayılı Avrupa Birliği Genel Sekreterliği Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 3üncü maddesinin beşinci fıkrasına dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 3 — **Bu Yönetmelikte geçen;**

Genel Sekreterlik: Avrupa Birliği Genel Sekreterliğini,

Genel Sekreter: Avrupa Birliği Genel Sekreterini,

Genel Sekreter Yardımcısı: Avrupa Birliği Genel Sekreter Yardımcısını,

Komite: İç Koordinasyon ve Uyum Komitesini ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Komitenin Teşekkülü, Görevleri ve Çalışma Esasları

Komitenin teşekkülü

Madde 4 — Komite; Adalet, Milli Savunma, İçişleri, Dışişleri, Maliye, Milli Eğitim, Bayındırlık ve İskan, Sağlık, Ulaştırma, Tarım ve Köyişleri, Çalışma ve Sosyal Güvenlik, Sanayi ve Ticaret, Enerji ve Tabii Kaynaklar, Kültür, Turizm, Orman ve Çevre Bakanlıkları ile Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Hazine Müsteşarlığı, Dış Ticaret Müsteşarlığı, Gümrük Müsteşarlığı ve Denizcilik Müsteşarlığı, Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı, Merkez Bankası Başkanlığı, Sermaye Piyasası Kurulu Başkanlığı, Rekabet Kurumu Başkanlığı, Radyo Televizyon Üst Kurulu, Türk Standartlar Enstitüsü Başkanlığı, Türk Patent Enstitüsü Başkanlığı, Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı, Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu, Yüksek Öğretim Kurumu, müsteşar yardımcısı/genel müdür/başkan/başkan yardımcılarında teşekkül eder.

Komite toplantılarına gündem çerçevesinde hangi kamu kurum ve kuruluş temsilcilerinin katılacağı Genel Sekreter tarafından belirlenir. Genel Sekreter gündem çerçevesinde Komite üyesi olmayan kamu kurum ve kuruluşlarını da toplantıya davet edebilir.

Komitenin görevleri

Madde 5 — Komitenin görevleri şunlardır:

- Kamu kurum ve kuruluşlarının görevleri çerçevesindeki, Avrupa Birliği mevzuatına uyum çalışmaları ile ilgili her türlü çalışmayı izlemek, değerlendirmek ve gerekli koordinasyonu sağlamak,
- Kamu kurum ve kuruluşlarının, Ulusal Program çalışmaları ile ilgili olarak Avrupa Birliği mevzuatına uyum çalışmaları ile ilgili olarak görev alanlarına giren konulardaki önerilerini incelemek ve değerlendirmek, gerektiğinde ilgili kurul ve komitelere sunmak,
- Özel sektör, sendikalar, sivil toplum kuruluşları ve akademik çevrelerin Avrupa Birliği mevzuatına uyum çalışmaları ile ilgili önerilerini incelemek ve değerlendirmek, gerektiğinde ilgili kurul ve komitelere sunmak,
- Avrupa Birliğine uyum için gerekli mevzuat değişikliğine ilişkin öncelikleri belirlemek ve çalışmaları yönlendirmek,
- Mevzuat değişikliği önerileri hazırlayıp ilgili kurul ve komitelere sunmak.

Komitenin çalışma esasları

Madde 6 — Komite düzenli olarak ayda bir kez toplanır.

Genel Sekreter, gerekli gördüğü hallerde Komiteyi ayda bir kezden fazla toplantıya çağırabilir.

Komiteye Genel Sekreter başkanlık eder. Ancak Komite, Genel Sekreter tarafından görevlendirilecek Genel Sekreter Yardımcısı başkanlığında da toplanabilir. Komitenin sekretarya hizmetleri Genel Sekreterlik Ulusal Program Dairesi Başkanlığı tarafından yürütülür.

Komite, çalışmalarının gerektirdiği hallerde alt komiteler kurar. Alt komitelere Genel Sekreter Yardımcısı veya Genel Sekreterlik daire başkanları başkanlık eder.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Son Hükümler

Yürürlük

Madde 7 — Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 8 — Bu Yönetmelik hükümlerini Avrupa Birliği Genel Sekreterliğinin bağlı bulunduğu Bakan tarafından yürütür.